

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2021-06-17
Stockholm

Mål nr
M 5364-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2020-04-08 i mål nr M 6159-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Skåne län

Motpart

Perstorp Specialty Chemicals AB

Ombud: S Å W-S

SAKEN

Ansökan om tillstånd till produktion av pentaerytritol (penta), lagring av kemiska produkter m.m. vid bolagets anläggning i Perstorps kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår Länsstyrelsens i Skåne län överklagande.
2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Perstorp Specialty Chemicals AB:s yrkande om ändring av redovisningstiden i utredningsföreskriften U3 i mark- och miljödomstolens deldom.

Dok.Id 1706395

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

BAKGRUND

Perstorp Specialty Chemicals AB (Perstorp) bedriver tillverkning av bl.a. pentaerytritol (penta) i Perstorps kommun, inom delar av Perstorps Industripark. Perstorp har tidigare tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till tillverkning av 60 000 ton pentaerytritol per år vid anläggningen.

Perstorp ansökte hos mark- och miljödomstolen om tillstånd att producera 55 000 ton pentaerytritol per år. Produktionen kommer enligt ansökan i allt väsentligt att fortgå som tidigare och omfattar inte någon ny fabrik. Ansökan avser även råvarumottagningen inom industriområdet, som avser lagring av högst 10 630 ton kemiska produkter vid ett och samma tillfälle. Enligt ansökan ligger råvarumottagningen under pentafabrikens ansvarsområde och sker vid flera platser och inkluderar lossning med tillhörande aktiviteter även för andra verksamheter inom Perstorp Industripark.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) yrkade i mark- och miljödomstolen att Perstorps ansökan skulle avvisas. Mark- och miljödomstolen avlog det yrkandet och gav genom den överklagade deldomen Perstorp tillstånd i enlighet med ansökan.

Mark- och miljödomstolen beslutade även vissa slutliga villkor för verksamheten. Enligt villkor 9 ska en uppdaterad säkerhetsrapport ges in till tillsynsmyndigheten senast sex månader innan nya anläggningsdelar – varmed avses nya anläggningar som aktualiseras genom tillståndet – tas i drift. Av uppdateringen ska bl.a. framgå vilka riskminskande åtgärder som avses vidtas med anledning av de skadehändelser som identifierats i den uppdaterade säkerhetsrapporten. Perstorp ska vid denna tidpunkt, och som underlag för den uppdaterade säkerhetsrapporten, ha genomfört förnyade riskanalyser där de nya anläggningsdelarna ingår och integrerat dessa i rapporten. Domstolen överlät enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva ytterligare villkor beträffande åtgärder för att minska risker som identifieras enligt den uppdaterade säkerhetsrapporten.

Länsstyrelsen har överklagat mark- och miljödomstolens deldom.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens deldom och återförvisa målet dit för komplettering av handlingar och fortsatt handläggning.

Perstorp har motsatt sig att mark- och miljödomstolens deldom ändras.

Perstorp har, utan att ha överklagat mark- och miljödomstolens deldom, begärt att denna ändras på så sätt att senaste dag för redovisning av utredning och förslag till villkor enligt utredningsföreskriften U3 flyttas fram till den 31 maj 2021.

Länsstyrelsen har, för det fall Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet, inte haft något att invända mot att redovisningstiden i utredningsföreskriften U3 förlängs i enlighet med Perstorps begäran om domstolen skulle finna att prövningsramen tillåter det.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har hänvisat till myndighetens yttranden i mark- och miljödomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har stått fast vid vad de anförde i mark- och miljödomstolen med bl.a. följande tillägg och förtydliganden.

Länsstyrelsen

De handlingar som getts in är inte tillräckliga för tillståndsprovningen. Säkerhetsrapporten innehåller inte det minimum av uppgifter som ska finnas i en sådan rapport och kan därmed inte utgöra grund för den integrerade miljö- och säkerhetsprovningen.

Säkerhetsrapporten saknar en analys av olycksrisker och beskrivning av hur de identifierade riskerna har bedömts och om de är tolerabla eller acceptabla. Det saknas en fullständig och transparent redogörelse för hur riskerna identifierats och bedömts samt en redogörelse för bakomliggande underlag till bolagets slutsatser och bedömningar. Utan en underliggande riskutredning är det inte möjligt att utläsa hur bolaget har värderat riskerna vid verksamheten.

En av de allvarligaste bristerna är att säkerhetsrapporten saknar detaljerade scenarier för allvarliga kemikalieolyckor kopplade till brand och explosion och bedömning av dessa risker. En annan allvarlig brist är att bolaget har uteslutit risker med sannolikhet $<10^{-7}$ i beskrivningen av dimensionerade skadefall. Vid identifiering och analys av olycksrisker ska inte sannolikheten för eller frekvensen av händelserna vara styrande.

Vid redogörelse för de konsekvenser som de identifierade allvarliga olyckorna kan medföra är det inte endast de olyckor som kan ha en påverkan utanför industriparken som behöver identifieras och bedömas, utan alla de konsekvenser som en allvarlig olycka kan medföra ska analyseras och redovisas.

Vissa säkerhetshöjande åtgärder, som hantering av släck- och kylvatten inom cisternparken Sirihof, har skett parallellt med den pågående prövningen. Detta har varit relevanta uppgifter för bedömningen av riskerna med hanteringen av farliga ämnen inom parken. Säkerhetsrapporten ska därför uppdateras med denna information, eftersom rapporten ska vara uppdaterad och aktuell samt illustrera bolagets säkerhetsarbete och bedömning av risker avseende storskalig kemikaliehantering.

Den riskanalys som bolaget redovisat utgör inte en grovriskanalys enligt vedertagna metoder, då varken sannolikheter för eller konsekvenser av de identifierade skadehändelserna har beräknats eller uppskattats.

På grund av bristerna i underlaget är det inte möjligt att bedöma verksamhetens tillåtlighet ur risk- och säkerhetssynpunkt eller om befintliga säkerhetsarrangemang är tillräckliga. Bristerna kan inte avhjälpas genom att delegera möjligheten att föreskriva

ytterligare villkor till tillsynsmyndigheten. Det är heller inte möjligt att delegera frågor av tillåtlighetskaraktär till tillsynsmyndigheten.

Perstorp kan inte låta bli att lämna in riskanalysen med hänvisning till säkerhetsskäl. Det efterfrågade underlaget är nödvändigt för att kunna bedöma tillåtligheten för verksamheten. Det saknas stöd i lag att inte lämna in uppgifter av säkerhetsskäl. Handlingarna ska istället hanteras enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Genom bolagets agerande undanhålls allmänheten viktig information. Detta strider mot FN:s konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen).

Perstorp

Ansökan med säkerhetsrapport och övriga handlingar som getts in i mark- och miljödomstolen uppfyller de krav som ställs på underlaget för att den ansökta verksamheten ska kunna tillåtlighetsbedömas och relevanta villkor om skyddsåtgärder kunna föreskrivas. Bolagets redovisning omfattar vad som krävs enligt miljöbalken för en integrerad säkerhets- och miljöprövning.

I säkerhetsrapporten redovisas under vilka omständigheter allvarliga kemikalieolyckor kan inträffa samt resultatet av den samlade riskbedömningen. Den grovriskanalys som gavs in i mark- och miljödomstolen är en sammanställning av en analys som togs fram 2018 som ett internt dokument. Grovriskanalysen både överlappar vissa av de riskanalyser som genomförts tidigare och är bredare än en Sevesoriskanalys.

De beskrivningar av scenarier som finns i säkerhetsrapporten som avser brand och explosion uppfyller kraven på vad som ska redovisas i en sådan rapport. Dessa uppgifter har tagits fram i riskanalyser, som bolaget av säkerhetsskäl inte vill göra offentliga. Slutsatserna av analyserna redovisas dock i säkerhetsrapporten.

I den kvantitativa analys av risker som getts in som bilaga till säkerhetsrapporten har riskbilden för samtliga Sevesoföretag inom industriparken analyserats med avseende på riskerna som kan ha allvarliga effekter på människor i omgivningen utanför

industriparken. I denna finns definierat haveriscenarier för explosion, brand och uppkomst av giftiga moln. För varje redovisat haveriscenario finns en detaljerad beskrivning av händelseförlopp, orsaker och sannolikhet (frekvens). I de fall haveriscenarier med brand beskrivs i säkerhetsrapporten med underliggande bilagor finns även detaljerade uppgifter om sannolikheter och konsekvenser.

Perstorp har i säkerhetsrapporten beskrivit att risker med sannolikheter $<10^{-7}$ inte ingår i dimensionerande skadefall eftersom sannolikheten anses vara för låg. I ett strukturerat arbete med riskanalyser behövs en gräns att förhålla sig till. Begreppet ”worst credible case” har blivit vedertaget inom riskhanteringsbranschen. Det betyder kortfattat att scenarier med kombinationer av mycket osannolika händelser mycket väl kan vara med, men det finns ändå en gräns då det blir alltför spekulativt. Inom EU och stora delar av övriga världen är det en vedertagen gräns att använda 10^{-7} som nedre gräns för sannolikhet för worst credible case.

Den släckvattenutredning som Sweco utfört på uppdrag av Perstorp blev klar i november 2018 strax innan ansökan lämnades in till mark- och miljödomstolen och finns bifogad såväl ansökan (bilaga till den tekniska beskrivningen) som säkerhetsrapporten. Även brandscenariot i Sirihof redovisas i säkerhetsrapporten. Sedan släckvattenutredningen gjordes har bolaget arbetat vidare med en teknisk lösning för släckning och kylning i Sirihof och i juli 2019 lämnade bolaget in en ändringsanmälan till länsstyrelsen som godkändes. Vid tidpunkten för ansökan hade bolaget således inte hunnit konstruera släck- och kylsystemet, varför det inte kunnat beskrivas i säkerhetsrapporten och därför inte heller ses som en brist.

Många uppgifter i en tillståndsprövning är inte nödvändiga men kan lämnas ändå. I detta fall vill bolaget dra gränsen för vad lagstiftningen direkt kräver. Perstorp har valt att inte ansöka om sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen då detta kräver att sekretess söks vid varje myndighet som får tillgång till handlingen. Risken att sekretess inte ska beviljas hos någon eller några myndigheter gör att bolaget inte vill redovisa mer uppgifter än nödvändigt. Den berörda allmänheten har haft möjlighet att få information och att yttra sig i det samrådsmöte som bolaget bjudit in till.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

En ansökan i ett ansökningsmål ska innehålla bl.a. det handlingsprogram och den säkerhetsrapport som krävs enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Sevesolagen (se 22 kap. 1 § 6 miljöbalken). Bestämmelser om säkerhetsrapporten finns förutom i Sevesolagen i förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Sevesoförordningen.

En säkerhetsrapport ska upprättas för verksamheter som tillhör den högre säkerhetsnivån, se 10 § Sevesolagen. En sådan rapport ska bl.a. innehålla de uppgifter och den information som framgår av bilaga 3 till Sevesoförordningen, se 9 § 2 st Sevesoförordningen. I rapporten ska ingå identifiering och analys av olycksrisker samt förebyggande åtgärder som ska innehålla bl.a. en detaljerad beskrivning av möjliga scenarier för allvarliga kemikalieolyckor och sannolikheten för sådana eller omständigheterna under vilka de kan inträffa, inbegripet en sammanställning av sådana händelser som kan utlösa vart och ett av dessa scenarier, oavsett om orsakerna finns inom eller utanför anläggningen. Rapportens identifiering och analys av olycksrisker ska även innehålla en bedömning av hur omfattande och svåra följderna av de identifierade allvarliga kemikalieolyckorna skulle kunna bli, inbegripet kartor, bilder eller, när det är lämpligt, motsvarande beskrivningar som visar de områden som sannolikt kan komma att påverkas av sådana olyckshändelser som inträffar i verksamheten. (Se punkten 4 i bilaga 3 till Sevesoförordningen.)

Kraven på en säkerhetsrapports detaljeringsgrad är desamma i tillståndsprövningar som i det fortlöpande säkerhetsarbetet som Sevesolagen föreskriver (jfr rättsfallet MÖD 2002:74).

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Säkerhetsrapporten tillsammans med annan information om risk och säkerhet som ges in av sökanden under en ansökningsprocess är avsedd att utgöra underlag för bedömningen enligt miljöbalken av om den sökta verksamheten ska tillåtas och vilka villkor som tillståndet i så fall ska förenas med. Underlaget behöver alltså vara tillräckligt för att bedöma om verksamheten kan tillåtas och vilka säkerhetsåtgärder som bör vidtas för att förebygga och förhindra allvarliga kemikalieolyckor. Att sökanden inte kan underlåta att ge in handlingar som är nödvändiga för tillståndsprövningen med hänvisning till säkerhets- eller sekretesskäl står klart. Gör sökanden det kan ansökan avvisas eller avslås. Sevesolagstiftningen uppställer inget generellt krav på att de riskanalyser som legat till grund för en säkerhetsrapport behöver ges in till den tillståndsprövande myndigheten. Det kan ändå vara så att detta krävs i det enskilda fallet för att tillåtligheten ska kunna bedömas.

Perstorp har i mark- och miljödomstolen gett in en säkerhetsrapport med bilagor, bl.a. en kvantitativ analys av riskerna inom Perstorps Industripark och en släckvattenutredning avseende cisternområdet Sirihof, pentafabriken och råvarumottagningen. Under målets handläggning i mark- och miljödomstolen har Perstorp även kommit in med vissa kompletteringar och en grovriskanalys.

De handlingar som Perstorp gett in har något olika struktur och upplägg. Detta innebär att informationen inte har presenterats på ett så överskådligt sätt som vore önskvärt. Vissa förhållanden, bl.a. konsekvenserna inom industriområdet vid identifierade olyckshändelser, kunde också ha beskrivits mer fullständigt. Perstorp har dock redovisat möjliga scenarier för allvarliga kemikalieolyckor utifrån genomförda riskanalyser relaterade till den tillståndssökta verksamheten och utifrån redovisade avgränsningar. Redovisningen omfattar även bolagets bedömning av konsekvenserna av de identifierade allvarliga kemikalieolyckorna. Det finns i detta fall inte skäl att begära in underliggande riskanalyser eller andra handlingar utöver vad bolaget gett in. Den nedre gräns för sannolikhet, dvs. $<10^{-7}$, som Perstorp förhållit sig till vid beskrivningen av dimensionerande skadefall är enligt bolaget internationellt vedertagen inom riskhanteringsbranschen. Varken länsstyrelsen eller Myndigheten för

samhällsskydd och beredskap har motsagt detta. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att avgränsningen är godtagbar.

I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen vid en sammantagen bedömning att den säkerhetsrapport med kompletteringar som Perstorp gett in kan godtas som underlag för tillståndsprövningen. Länsstyrelsens överklagande ska därför avslås.

Som ovan nämnts har Perstorp, utan att ha överklagat deldomen, begärt att den senaste tidpunkten för redovisning av utredning och förslag till villkor enligt viss utredningsföreskrift ändras till den 31 maj 2021. Till stöd för begäran har bolaget hänvisat till att de skärpta råden för att minska smittspridningen av coronaviruset påverkar möjligheterna att genomföra utredningen i tid. Mark- och miljööverdomstolen, som noterar att nämnda datum har passerats, finner att bolagets begäran bör prövas av mark- och miljödomstolen. Yrkandet ska alltså avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2021-07-15

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Rikard Backelin, referent, samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson och tf. hovrättsassessorn Hanna Björklund.

Föredraganden har varit Linnea Haglund.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2020-04-08
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6159-18

SÖKANDE

Perstorp Specialty Chemicals Aktiebolag

Ombud: S Å W-S Alruz'

SAKEN

Ansökan om tillstånd till produktion av pentaerytritol (penta), lagring av kemiska produkter m.m. vid bolagets anläggning i Perstorps kommun

Avrinningsområde: 96 (Rönne å) N: 6221315 E: 399339

DOMSLUT

Länsstyrelsens avvisningsyrkande

Mark- och miljödomstolen avslår länsstyrelsens avvisningsyrkande.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen anser att den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken.

Tillstånd m.m.

Mark- och miljödomstolen lämnar Perstorp Specialty Chemicals Aktiebolag att vid bolagets anläggning i Perstorps kommun, del av fastigheten A, tillstånd enligt miljöbalken till,

- a) en årlig produktion av 55 000 ton pentaerytritol (monopenta och di-penta) plus biprodukter av produktionen och
- b) verksamheten vid råvarumottagningen m.m., inklusive lagring av högst 10 630 ton kemiska produkter vid ett och samma tillfälle.

Slutliga villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa utsläppen av föroreningar och andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet har angett och åtagit sig.
2. Lossnings- och lastningsplatser ska vara utformade så att spill och läckage i samband med lastning/lossning kan omhändertas för att förhindra att spill/läckage sker till omgivning eller till dagvatten- och avloppsbrunnar. Villkoret vad avser lossning av MiBK och lastning av Polyol PX gäller fr.o.m. den 1 januari 2022.
3. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spridning av förorening till luft, mark, yt- eller grundvatten undviks. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras i täta behållare inom invallning som rymmer den största behållarens volym. Lagertankar ska vara försedda med överfyllnadsskydd eller överfyllnadslarm. Villkoret vad avser industarinvallning och hantering av Polyol PX gäller fr.o.m. den 1 januari 2022.

Från och med den 1 januari 2026 ska flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym.
4. Allt processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten ska ledas till och behandlas i bolagets eget avloppsreningsverk. Förbehandling av avloppsvattnet ska ske i den omfattning som behövs för att inte störa driften av avloppsreningsverket.
5. Släckskum som innehåller fluor får inte användas inom pentafabrikens verksamhet. Villkoret ska vad avser användning inom Sirihof gälla fr.o.m. den 1 januari

2021 och vad avser användning inom råvarumottagningen gälla fr.o.m. den 1 januari 2022.

6. Släckvatten som uppkommer vid en eventuell brandbekämpning ska samlas upp och omhändertas så att utsläpp till avloppsvattennätet eller omgivningen i övrigt förhindras. Villkoret avser all verksamhet utom verksamheten vid råvarumottagningen.
7. Stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i renad luft lägre än 10 mg/m^3 normal torr gas.
8. Buller från pentafabriken inkl. råvarumottagningen och Sirihof får inte överstiga följande ekvivalenta ljudnivåer vid närmaste bostäder:
50 dB(A) dagtid kl. 07.00-18.00
45 dB(A) kvällstid kl. 18.00-22.00
40 dB(A) nattetid kl. 22.00-07.00

Under natten gäller dessutom att den momentana ljudnivån inte får överstiga 55 dB(A) vid bostäder.

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid ljudkällorna och beräkningar eller genom mätning vid berörda bostäder. Ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk drifttid, dock minst en timme även vid kortare händelser. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer och när tillsynsmyndigheten begär det, dock minst vart femte år.

9. En uppdaterad säkerhetsrapport ska inlämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader innan nya anläggningsdelar tas i drift. Med nya anläggningsdelar avses de nya anläggningar som aktualiseras genom detta tillstånd. Av uppdateringen ska bland annat framgå vilka riskminskande åtgärder som avses vidtas med an-

ledning av de skadehändelser som identifierats i den uppdaterade säkerhetsrapporten. Sökanden ska vid denna tidpunkt, och som underlag för den uppdaterade säkerhetsrapporten, ha genomfört förnyade riskanalyser där de nya anläggningsdelarna ingår och integrerat dessa i säkerhetsrapporten.

10. För verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvenser och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att tillståndet tagits i anspråk.
11. Sökanden ska till tillsynsmyndigheten i god tid före en nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan och i fråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in. Planen ska inges senast sex månader innan verksamheten avslutas.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov föreskriva ytterligare villkor beträffande

- Åtgärder för att minska risker som identifieras enligt uppdaterad säkerhetsrapport (villkor 9).

Uppskjutna frågor och provisorisk föreskrift

Mark- och miljödomstolen skjuter enligt 22 kap. 27 § miljöbalken upp frågan om vilka villkor som ska gälla för utsläpp av VOC från var och en av utsläppspunkterna PEL40, PEL41, PEL42 och PEL43 (U1.), utsläpp av VOC från restmetanoltanken V-69 (U2.), uppsamling av släckvatten från råvarumottagningen (U3.) samt omhändertagande av regenereringsvästka från jonbytare (U4.)

Utsläpp av VOC

U1. Sökanden ska utreda emissionerna av VOC i var och en av utsläppspunkterna PEL40, PEL41, PEL42 och PEL43. VOC och gasflöde ska under provotiden mätas

kontinuerligt i mätpunkten PEL41 och periodiskt i mätpunkterna PEL40, PEL42 och PEL43. Utredningen ska inkludera mätning av de verksamhets-specifika halterna och mängderna av de flyktiga organiska föroreningar som förekommer inom verksamheten (t.ex. metakrolein, metanol, formaldehyd m.fl.).

Utredning, som ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten, ska senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk ges in till mark- och miljödomstolen. Med utgångspunkt av vad som framkommer i utredningen ska sökanden även inom föreskriven tid inkomma med förslag till slutliga villkor för utsläpp av VOC från ovanstående utsläppspunkter.

Under prövotiden och till dess mark- och miljödomstolen har beslutat annat, ska följande *provisoriska föreskrift* gälla:

P1. Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen från processgaser vid utsläppspunkterna PEL40, PEL41, PEL42 och PEL43 får som riktvärde uppgå till högst 6,5 ton VOC sammanlagt per år räknat som propanekvivalenter.

U2. Sökanden ska identifiera möjliga tekniska lösningar och kostnader för dessa som innebär att utsläppen av VOC från restmetanoltanken V-69 begränsas.

Utredning, som ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten, ska senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk ges in till mark- och miljödomstolen. Med utgångspunkt av vad som framkommer i utredningen ska sökanden även inom föreskriven tid inkomma med förslag till slutliga villkor för utsläpp av VOC från restmetanoltanken V-69.

Utsläpp av vatten

U3. Sökanden ska utreda möjliga tekniska lösningar för att uppfylla första meningen i villkor 6 även för råvarumottagningen och kostnaden för dessa.

Utredning, som ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten, ska senast innan utgången av 2020 ges in till mark- och miljödomstolen. Med utgångspunkt av vad som framkommer i utredningen ska sökanden även inom föreskriven tid inkomma med förslag till slutliga villkor.

U4. Sökanden ska under en prövotid utreda lämplig hantering av de regenereringsvätska som avleds från verksamheten (kondensat från jonbytare) till det gemensamma industriavloppsreningsverket. Utredningen ska omfatta:

- förutsättningarna att rena eller på annat sätt behandla eller hantera det avledda kopparhaltiga vattnet för att minska miljöpåverkan samt kostnader för detta,

Utredning, som ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten, ska senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk ges in till mark- och miljödomstolen. Med utgångspunkt av vad som framkommer i utredningen ska sökanden även inom föreskriven tid inkomma med förslag till slutliga villkor för utsläpp av regenereringsvätska (kondensat) från jonbytare.

Igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen föreskriver att de med denna deldom tillståndsgivna verksamheterna ska ha satts igång senast den 31 december 2025.

Ianspråktagande och upphävande av nu gällande tillstånd

Mark- och miljödomstolen föreskriver att när sökanden väljer att ta detta tillstånd i anspråk upphör tidigare meddelade tillstånd enligt miljöbalken att gälla, Växjö tingsrätt, miljödomstolens dom den 13 mars 2003 i mål nr M 327-01. Sökanden ska anmäla till tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Innehåll

BAKGRUND	10
TIDIGARE BESLUT	11
ANSÖKAN	11
Yrkande.....	11
Igångsättningstid	12
Ianspråktagande och upphävande av nu gällande tillstånd.....	12
Förslag till villkor.....	12
Sökandens beskrivning av verksamheten	15
Lokalisering och planförhållanden.....	15
Nuvarande och ansökt verksamhet.....	16
De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.....	32
Kunskapskravet	32
Försiktighetskravet, inklusive bästa möjliga teknik	32
Produktvalskravet.....	33
Hushållnings- och kretsloppskravet	33
Lokaliseringskravet	34
Miljökvalitetsnormer	34
Slutsats angående tillåtligheten	34
Tillämpning av 16 kap. miljöbalken.....	34
Tidsbegränsning av tillståndet.....	34
Säkerhet för återställningsåtgärder	35
Fullgörande av skyldigheter.....	35
Behov av andra anläggningar.....	35
Miljökonsekvensbeskrivning	35
Allmänt	35
Utsläpp till luft	36
Undersökningar av recipienten.....	36
Bedömningsunderlag för utsläpp till luft.....	36
Resultat från beräkningarna	37
Utsläpp till vatten	38
Recipient	38
Undersökningar	38
Buller	40
Transporter.....	41

Industriutsläppsförordningen	43
BAT-slutsatser.....	43
Statusrapport	45
Risker med verksamheten, effekter av eventuella olyckor samt skadebegränsande åtgärder	46
Allmänt	46
Råvarumottagningen.....	47
Pentafabriken.....	47
Sirihof	48
Dominoeffekter mellan pentafabriken och dess omgivning	48
Miljöeffekter vid eventuella olyckor	48
Sammanfattning av de viktigaste skadeförebyggande och skadebegränsande åtgärderna vid pentafabriken.....	49
Bedömd påverkan av riskbilden p.g.a. ändrad produktion	51
Släckvattenutredning	51
Allmänt	51
Råvarumottagningen.....	52
Pentafabriken.....	52
Tankpark Sirihof.....	52
YTTRANDEN	53
Havs- och vattenmyndigheten.....	53
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	53
Länsstyrelsen i Skåne	55
Bristande underlag avseende risk- och säkerhet	56
Bolagets förslag till villkor kan inte innehållas.....	62
Övrigt.....	63
Inställning till huvudförhandling.....	64
Perstorps kommuns räddningstjänst.....	64
Söderåsens miljöförbund	64
BEMÖTANDE FRÅN BOLAGET	64
Bemötande av myndigheten för samhällsskydd och beredskaps yttrande	64
Bemötande av länsstyrelsens Skånes yttrande	64
Risk- och säkerhet	65
Villkor.....	67
Bemötande av Söderåsens miljöförbunds yttrande	72
DOMSKÄL.....	73

Länsstyrelsens avvisningsyrkande	73
Tillämpliga bestämmelser	75
Miljökonsekvensbeskrivning	76
Ansökans avgränsning	76
Tillståndets omfattning	79
IED-verksamhet	82
Villkor för verksamheten	82
Delegation	86
Uppskjutna frågor och provisorisk föreskrift	86
Utsläpp av VOC	86
Utsläpp av vatten	87
Igångsättningstid	87
Ianspråktagande och upphävande av nu gällande tillstånd	88

BAKGRUND

Perstorp Specialty Chemicals AB bedriver tillverkning av bl.a. pentaerytritol (penta) i Perstorps kommun, inom delar av Perstorps Industripark. Inom industriparken finns även anläggningar för tillverkning av flera olika kemiska produkter, ångcentral, industriellt avloppsreningsverk m.fl. verksamheter. Flera av dessa verksamheter drivs av Perstorp Specialty Chemicals AB och andra drivs av andra verksamhetsutövare. Tillverkning av penta startade 1951 och sedan andra hälften av 1960-talet sker tillverkningen av penta på nuvarande plats, inom det s.k. polyolområdet inom den västra delen av Perstorps Industripark.

Penta används för tillverkning av färgbindemedel i alkydfärg som numera i ökande utsträckning görs i vattenburen form. Penta ingår även i stabilisatorer för termoplast, miljöanpassade smörjmedel, lösningsmedelsfria färger (så kallade UV-lacker) m.fl. högteknologiska applikationer.

Aktuell ansökan avser tillstånd att producera 55 000 ton penta, inklusive di-penta, per år (nuvarande tillstånd medger en årlig tillverkning av 60 000 ton). Produktionen kommer i allt väsentligt att fortgå som nu och omfattar inte någon ny fabrik. För att utöka från nuvarande tekniskt möjliga 48 000 ton per år till ansökt mängd krävs dock ett antal större investeringar. Ansökan föranses dels på grund av skrivelse från länsstyrelsen (oktober 2013) dels på grund av ovanstående investeringar.

Ansökan avser även råvarumottagningen inom industriområdet, som avser lagring av högst 10 630 ton kemiska produkter (råvaror och bi-produkter) vid ett och samma tillfälle. Mottagningen ligger under pentafabrikens ansvarsområde, sker vid flera platser och inkluderar lossning med tillhörande aktiviteter även för andra verksamheter inom Perstorp Industripark.

Huvudverksamheten utgör en industriutsläppsverksamhet enligt industriutsläppsförordningen (2013:250). Verksamheten omfattas av flera olika BAT-slutsatser och BREF-dokument. Verksamheten omfattas även av den högre kravnivån enligt lagen

om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

TIDIGARE BESLUT

Växjö tingsrätt, miljödomstolens dom den 13 mars 2003 i mål nr M 327-01. Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till tillverkning av 60 000 ton pentaerytritol (monopenta), inklusive di-penta, per år vid bolagets anläggning i Perstorps kommun, Skåne län.

Villkor 5, som avsåg krav på transportplan, i ovanstående dom överklagades till Miljööverdomstolen som upphävde villkoret och föreskrev en prøvotidsutredning istället. Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen har därefter i dom den 16 maj 2006 i mål nr M 4747-04, ansett att några särskilda villkor med avseende på transporter inte behövde föreskrivas.

Förändringar i verksamheten i förhållande till vad som regleras i gällande tillstånd har därtill anmälts till länsstyrelsen i anmälningsärenden som därefter fattat beslut med anledning av anmälda åtgärder.

ANSÖKAN

Yrkande

Perstorp Specialty Chemicals AB hemställer om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till

- a) en årlig produktion av 55 000 ton pentaerytritol (monopenta och di-penta) plus biprodukter av produktionen och
 - b) verksamheten vid råvarumottagningen m.m., inklusive lagring av högst 10 630 ton kemiska produkter vid ett och samma tillfälle,
- allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i denna ansökan med bilagor. Bolaget hemställer vidare att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns.

Igångsättningstid

Perstorp Specialty Chemicals AB hemställer att tillståndet anger att de tillståndsgivna installationerna ska ha satts igång senast 2025-12-31.

Perstorp Specialty Chemicals AB hemställer vidare att mark- och miljödomstolen föreskriver att om de tillståndsgivna åtgärderna inte har satts igång inom igångsättningstiden, förfaller tillståndet endast i den delen.

Ianspråktagande och upphävande av nu gällande tillstånd

Perstorp hemställer att mark- och miljödomstolen föreskriver att när bolaget väljer att ta detta tillstånd i anspråk upphör tidigare meddelade tillstånd enligt miljöbalken att gälla. Bolaget ska anmäla till tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.

Förslag till villkor

Perstorp föreslår att följande villkor föreskrivs för den ansökta verksamheten.

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten – inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar, avfall och andra störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Perstorp Specialty Chemicals AB i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.
2. Lossnings- och lastningsplatser ska vara utformade så att spill och läckage i samband med lastning/lossning kan omhändertas för att förhindra att spill/läckage sker till omgivning eller till dagvatten- och avloppsbrunnar. Villkoret vad avser lossning av MiBK och lastning av Polyol PX ska följas fr.o.m. 2022.
3. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spridning av förorening till luft, mark, yt- eller grundvatten undviks. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras i täta behållare inom invallning som rymmer den största behållarens volym. Lagertankar ska vara försedda med

överfyllnadsskydd eller överfyllnadslarm. Villkoret ska vad avser industarin-
vallning och hantering av Polyol PX ska följas fr.o.m. 2022.

4. Allt processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten ska ledas till och behandlas i bolagets eget avloppsreningsverk. Förbehandling av avloppsvattnet ska ske i den omfattning som behövs för att uppfylla utsläppsvillkoren för avloppsreningsverket enligt mark- och miljödomstolens dom den 25 juli 2013 i mål M 1222-12, Mark- och miljööverdomstolens dom den 29 oktober 2014 i mål M 7843-13 och mark- och miljödomstolens dom den 9 maj 2018 i mål M 1222-12 eller enligt senare avgöranden och i den mån det berör pentafabrikens verksamhet.
5. Släckskum som innehåller fluor får fr.o.m. 2021 inte användas inom Sirihof och fr.o.m. 2022 inte inom råvarumottagningen.
6. Släckvatten som uppkommer vid en eventuell brandbekämpning ska samlas upp och omhändertas så att utsläpp till avloppsvattnenätet eller omgivningen i övrigt förhindras. Villkoret avser all verksamhet utom verksamheten vid råvarumottagningen.
7. Stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i renad luft lägre än 10 mg/m³ normal torr gas.
8. Buller från pentafabriken inkl. råvarumottagningen och Sirihof får inte överstiga följande ekvivalenta ljudnivåer vid närmaste bostäder:
50 dB(A) dagtid kl. 07.00-18.00
45 dB(A) kvällstid kl. 18.00-22.00
40 dB(A) nattetid kl. 22.00-07.00
Under natten gäller dessutom att den momentana ljudnivån inte får överstiga 55 dB(A) vid bostäder.

Ovan angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom närfältsmätningar

och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer och när tillsynsmyndigheten begär det, dock minst vart femte år.

9. Kontrollprogram med föreskrifter om besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska finnas och lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk.
10. Om verksamheten upphör ska verksamhetsutövaren till tillsynsmyndigheten inge en plan avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter och farligt avfall samt efterbehandling av de markföroreningar som verksamheten kan ha gett upphov till. Planen ska inges senast sex månader innan verksamheten avslutas.

Delegerade frågor

D1. Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att utfärda kompletterande säkerhetsvillkor utifrån de riskanalyser som kommer att utföras i samband med projekteringen av expansionen av pentafabriken.

Uppskjutna frågor

Bolaget ska under prövotiden genomföra följande utredningar:

U1. Utredda emissionerna av VOC i var och en av utsläppspunkterna PEL40, PEL41, PEL42 och PEL43. VOC och gasflöde ska under prövotiden mätas kontinuerligt i mätpunkten PEL41 och periodiskt i mätpunkterna PEL40, PEL42 och PEL43.

U2. Identifiera en möjlig teknisk lösning som innebär att på sikt kunna installera utrustning för begränsande av utsläppen från restmetanoltanken V-69.

U3. Utredda möjliga tekniska lösningar för att uppfylla villkor 6 även för råvarumottagningen.

Utredning med förslag till slutliga villkor avseende U1 och U2 ska lämnas till mark- och miljödomstolen senast två år efter det att denna dom har tagits i anspråk. Utredningen avseende U3 ska lämnas senast innan utgången av 2020. Under prövotiden och till dess mark- och miljödomstolen har beslutat annat, ska följande *provisoriska föreskrift* gälla:

Pl. Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen från processgaser vid utsläppspunkterna PEL40, PEL41, PEL42 och PEL43 får som riktvärde uppgå till högst 6,5 ton VOC sammanlagt per år räknat som propanekvivalenter.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Lokalisering och planförhållanden

Perstorp Industripark är belägen söder om Perstorps tätort i Ybbarpsåns dalgång. Industriparken begränsas av skogsmark (500 meter skyddszon) i alla riktningar utom i norr. Avståndet till centrum av Perstorps tätort är cirka 1 000 – 1 500 meter. Närmast bostadsområde ligger på ett avstånd av cirka 800 – 1 000 meter från pentrafabriken.

I Perstorps kommun finns två Natura 2000-områden men de ligger inte i anslutning till industriparken och berörs inte av utsläpp från detsamma. I Klippans kommun finns åtta Natura 2000-områden. Två av dessa är belägna nedströms utsläppspunkten för parkens avloppsreningsverk. Utpekade Natura 2000-områden avser landområden och inte vatten. Områden av riksintresse förekommer i industriparkens närhet i mycket begränsad omfattning och utgörs av riksintresse för kommunikation i form av väg 21 som passerar genom Perstorps tätort i öst-västlig riktning samt i form av järnväg, Skånebanan, som följer samma sträckning som väg 21 i denna del.

Perstorp Industripark är sedan 2005 reglerad av en detaljplan. Denna antogs 2005-12-12 och vann laga kraft 2006-01-13. Industriparken är i planen avsatt för industriändamål. En ändring av detaljplanen antogs av kommunfullmäktige 2011-02-10 och

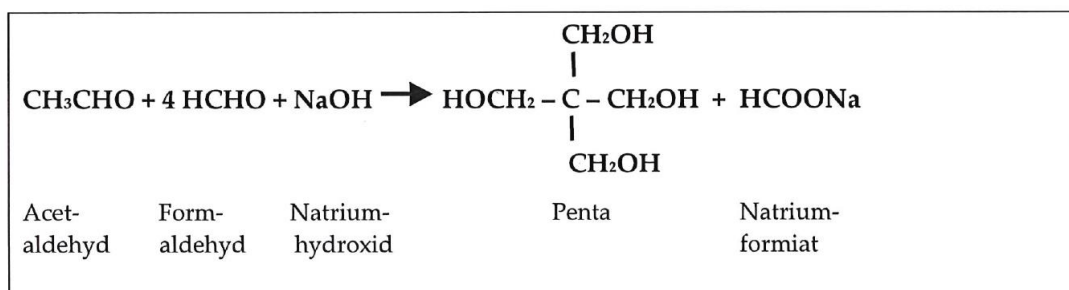
vann laga kraft 2011-03-24. Ändringen innebär att byggnadshöjden tilläts öka från 15 respektive 30 meter till 70 meter inom fastigheten A.

En ny översiktsplan, ÖP 2030, antogs av kommunfullmäktige den 29 januari 2020. Där beskrivs bl.a. att det planeras för en ny tillfart till industriparken i linje med gällande detaljplaner. Där lyfts även fram att det är i huvudsak områdena söder om väg 21 som omfattas av aktuella skyddsavstånd för Seveso-verksamheterna inom industriparken och här föreslås ingen ny planering av bostäder i ÖP:n. Den konflikt som lyfts fram i ÖP:n gäller förtätning av stadskärnan kontra led för transport av farligt gods.

Nuvarande och ansökt verksamhet

Processen

I penta fabriken tillverkas pentaerytritol (monopenta och di-penta), samt biprodukterna natriumformiat, polyol PX och natriumformiatlösning (ML60). Huvudråvarorna är acetaldehyd, formalin och natronlut. Processen bygger på reaktion mellan acetaldehyd och formaldehyd i alkalisk miljö, se figur 1 nedan.

Figur 1, Förenklad reaktionsformel för tillverkning av Penta

Mängden di-penta som bildas i förhållande till monopenta beror delvis på processbetingelserna och kan varieras inom vissa gränser beroende på behov. Det är grunden till att alla produktionsvolymerna utgörs av den sammanlagda volymen av monopenta och di-penta. Andelen di-penta ligger normalt inom intervallet 2-10 %. Förbrukningen av råvaror och hjälpkemikalier samt emissioner varierar inte med fördelningen mellan monopenta och di-penta utan det är den sammanlagda produktionen som ger den totala miljöpåverkan.

Maximal framtida produktionsvolym är 55 000 ton monopenta inklusive di-penta per år, vilket prognostiseras till år 2022.

Råvaror och hjälpkemikalier

I aktuell tillverkningsprocess vid pentafabriken är det i nuläget inte möjligt att substituera några av råvarorna eller hjälpkemikalierna. Det finns bara en syntesväg som är kommersiellt tillgänglig idag vid tillverkning av pentaerytritol och det är via råvarorna acetaldehyd, formalin och natronlut. Som hjälpkemikalier används bl.a. myrsyra, svavelsyra, metylisobutylketon, kvävgas och aktivt kol. Använda och sökta mängder av hjälpkemikalier framgår av ansökan med tillhörande bilagor och kompletteringar.

Processtegen

Koncentrerad formalinlösning (48 %), som levereras från formalinfabrikerna inom industriparken, blandas i en statisk mixer med svaga recirkulerande strömmar av returformalin från processen (främst från monopentaindunstaren), till en svag formalinlösning. Formalinblandningen sker kontinuerligt.

Reaktionen genomförs satsvis och sker i en rostfri reaktor med omrörare och rundpumpning. Reaktordelen består av mättankar för acetaldehyd, natronlut och myrsyra, samt reaktor, efterreaktor och bufferttank. Rätt mängd av råvarorna mäts upp i mätkärl. Acetaldehyd, formalinlösning och natronlut satsas, varvid monopenta och di-penta bildas. Reaktionen är exoterm (avger värme). Efter slutförd satsning pumpas vätskan över i ett efterreaktionskärl där myrsyra satsas för att avbryta reaktionen när avsedd efterreaktionstid passerats, varvid natriumformiat bildas. Alltsammans föreligger härvid som en utspädd vattenlösning.

Perstorp Specialty Chemicals AB har under våren 2014 installerat en pump samt en plattvärmeväxlare med tillhörande rördragning vid pentafabrikens reaktor i syfte att minska utsläppen av metanol till atmosfären. Reaktionslösning pumpas numer, under reaktionens gång, till en värmeväxlare där den kyls med kylvatten. Eftersom

nedbrytningen av formaldehyd till metanol främst sker i reaktorn och att reaktionen gynnas av hög temperatur, så bedöms utsläppen av metanol till atmosfären minska som en följd av denna reaktorkylare.

Efter reaktordelen är nästa processteg monopentaindunstning (i MPE-indunstaren) vars syfte är att driva av formalin, metanol och vatten från reaktionslösningen, så att rätt torrhalt erhålls på utgående lösning. Avdrivningen sker i en anläggning bestående av två kokare, två separationskolonner samt en ångkompressor. Processen sker kontinuerligt liksom de följande upprenings- och avskiljningsstegen. Metanol separeras sedan i en separat metanolkolonn (se beskrivningen nedan). Alla avdrivna formalinströmmar går tillbaka till formalininblandningen (till mixern).

För att inte ackumulera metanol i fabriken separeras metanol och formalin i en metanolkolonn som är kopplad till MPE-indunstaren. I kolonnen erhålls i toppen en vattenhaltig metanol. Denna metanol, kallad restmetanol, pumpas till en invallad lagercistern (V69) inom polyolområdet. Därefter leds restmetanolen till ångcentralen för förbränning. Ytterligare en tank (V72) kan användas för restmetanollagring. När fyllnadsnivån har uppnåtts i V69, stoppas inpumpningen till tanken och fortsatt inpumpning sker till V72. Även övriga polyolfabriker inom siten producerar restmetanol och även de skickar sin restmetanol till V69 och på motsvarande sätt vid behov, sker inpumpning till V72. Ansvaret för hanteringen av restmetanol inom polyolområdet (V69) åvilar pentafrabriken. Ansvaret för hantering av restmetanol från tankarna V69 och V72 för bruk inom ångcentralen som bränsle åvilar Energi och Formalin.

Den indunstade lösningen från monopentaindunstaren, med rätt torrhalt, kyls därefter i kristallisatorer så att fasta organiska kristaller faller ut (pentan). Detta görs i den s.k. B-linjen. Kristallerna separeras från vätskan, vätskan pumpas vidare medan kristallerna löses upp på nytt i en upplösare. I upplösaren tillsätts processfiltrat samt värme för att lösa upp kristallerna.

För att kunna möta en ökad efterfrågan av monopenta och di-penta, har under 2016 vissa förändringar skett vid B-linjen. T.ex. har tre stycken pumpar fått en uppgraderad kapacitet och därtill har en skrubber installerats för att reducera utsläppen till luft från utsläppspunkten PEL41.

De nu upplösta kristallerna leds från upplösaren till ett jonbytesfilter via ett kolfilter i den s.k. uppreningen, dvs. där den blivande produkten renas från föroreningar. För regenerering av jonbytarna i uppreningen används svavelsyra. Kondensatet från jonbytarna som har lågt pH (p.g.a. innehållet av svavelsyra) förvaras i två liggande tankar i ett underjordiskt lagerutrymme (gamla "acetatkällaren") beläget i sluttningen intill pentafabriken. Härifrån sker en kontinuerlig avblödning av kondensat till avloppsreningsverket för biologisk rening.

Efter reningsprocessen med kolfilter och jonbytesfilter kyls denna lösning och man separerar därefter ut monopenta (A-linje), tech-penta (C-linje) samt di-penta (Di-pentalinje) från varandra i tre linjer. Tech-penta består huvudsakligen av monopenta med inblandning av di-penta. Filtrering och torkning av kristallerna sker på respektive linje.

Under 2016 genomfördes förändringar vid A-, C- och Di-pentalinjerna för att kunna utöka produktionen med 5 000 ton av monopenta och di-penta (p.g.a. ökad efterfrågan). Bl.a. optimerades användningen av tvättvatten till bandfilter, man ökade kristallisationskapaciteten samt reduktionen av luftutsläpp av metanol (utsläppspunkten PEL43) genom att en delström innehållande kondensat från A-kristallisatorn numer avleds till avloppsreningsverket.

De förändringar som har skett under 2016 inom de olika produktionslinjerna har under 2018 uppnått den avsedda nivån av en produktionsökning uppgående till 5 000 ton/år.

Från B-linjen leds vätskelösningen, som separerades från utfällda kristaller, till PX-linjen. I PX-linjen separeras vissa organiska ämnen som bildas i processen (PX-ämnen) från lösningen genom extraktion med lösningsmedlet metylisobutylketon (MiBK). PX-ämnen skiljs från lösningsmedlet genom sedimentering och indunstning. Vätskan som inte extraheras av lösningsmedlet går därefter vidare till moderlutsindunstaren.

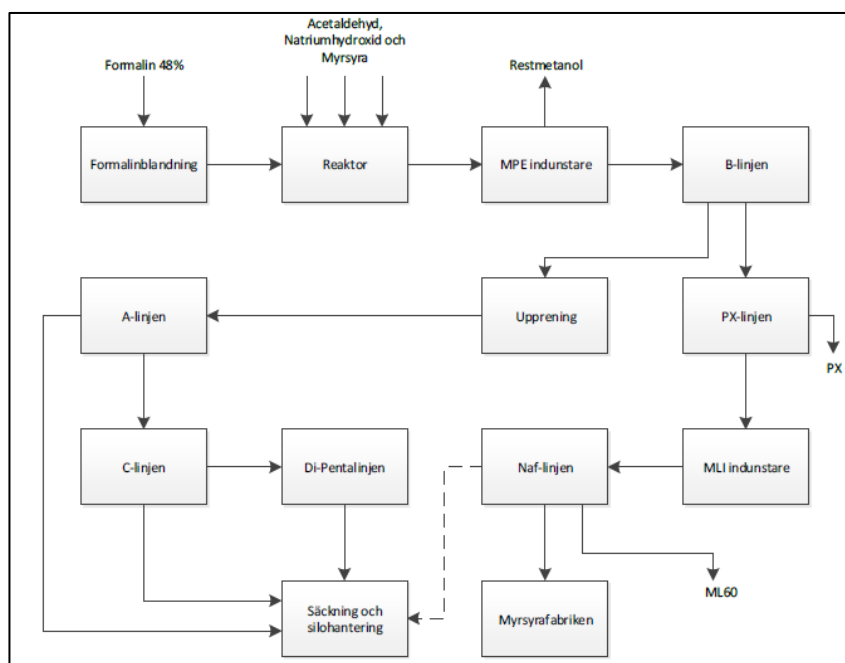
Moderluten som går vidare från PX-linjen innehåller natriumformiat, PX-ämnen och lite penta. I moderlutsindunstaren drivs vatten av och natriumformiat kristalliseras. Lösningen går sedan vidare till NaF-linjen.

I NaF-linjen separeras formiatkristallerna från moderluten varefter kristallerna tvätas och torkas för att sedan användas som råvara för myrsyraproduktion. Den största delen av moderluten pumpas tillbaka till det första kristalliseringssteget (B-linjen) medan en mindre del pumpas till lagertank inom polyolområdet för att säljas som natriumformiatlösning (ML60, en biprodukt). Därtill kommer mindre mängder CPF (cyklisk penta formal). ML60 samlas upp i lagertankar vid fabriken och i en invalad lagertank på polyolområdet där kvalitetsprovtagning sker inför transport till extern användare/mottagare inom cellulosaindustrin.

Processkondensat som bildas i fabriken samlas och fördelas till platser där vätska behövs i processen. Eftersom råvarorna innehåller vatten blir det dock ett överskott av vätska, detta överskott avleds till den biologiska reningen i industriparkens gemensamma avloppsreningsverk.

Pentafabriken är i kontinuerlig drift. Processen styrs och övervakas av processoperatörer som till sin hjälp har ett datoriserat styrsystem som styr flöden, tryck och temperaturer och som ger larm alternativt ingriper om värden ligger utanför fasta givna acceptansgränser.

Nedan följer ett översiktligt processchema över pentafabriken.

Figur 2, Översiktligt processchema över penta fabriken.

Färdigvaruhantering

Monopenta, n-penta (monopenta som är framsiktad till en speciell partikelstorlek) samt tech-penta (lägre renhet) kan levereras som småsäck, storsäck samt bulk. Innan produkten emballeras i säck lagras den antingen i en av tre silos inomhus (för småsäck) eller i en av fyra silos utomhus (storsäck samt bulk). Efter emballering ansvarar externt logistikbolag för hantering av produkten. Lagring sker både inom industriparken samt i Helsingborg och i Klippan.

Natriumformiat levereras i slurryform till myrsyrafabriken. Natriumformiat kan dock vid behov levereras i storsäckar och i bulk.

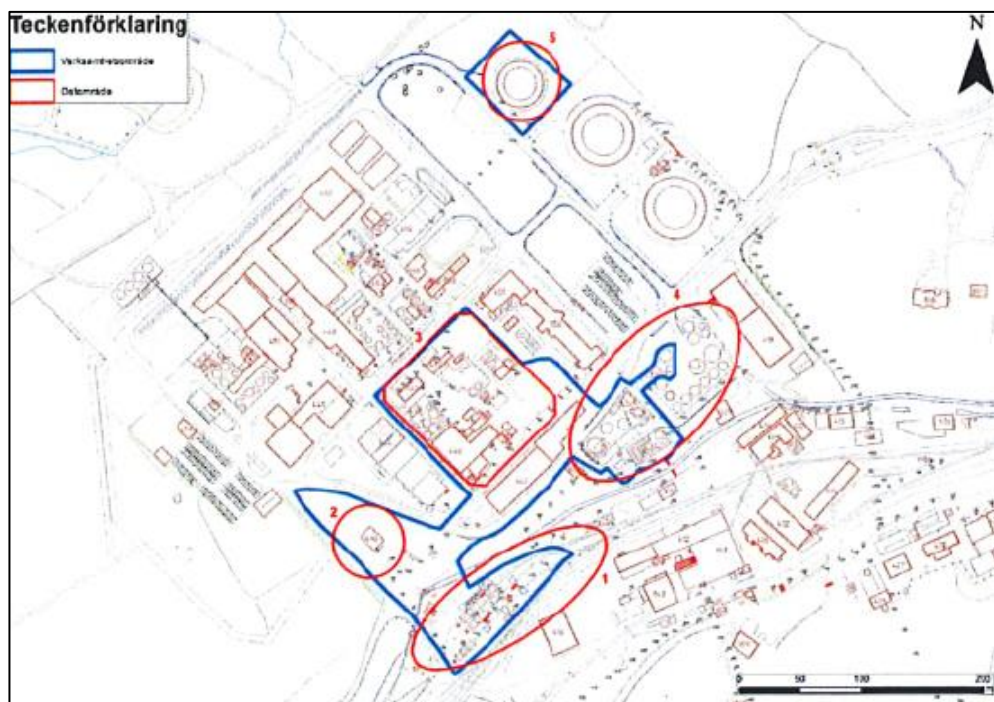
Di-penta kan endast levereras i storsäck. Innan emballering till säck sker lagras den i en mindre (8 m³) silo som är placerad inomhus.

Polyol PX levereras dels vattenfri (PX 100) och dels med viss inspädning av vatten (PX 70) i plåtfat eller i cipaxbehållare som lagras inom industriparken. Undantagsvis levereras också PX 100 i bulk i isolerad tankbil.

Pentafabriken ansvarar för emballering av produkter, lagring av produkt i tank och utlastning från tank. Från och med att produkten är emballerad tar avdelningen Supply Chain över ansvaret för lagring och leverans till slutkund. Det totala lagringsbehovet av produkt vid ansökt volym om 55 000 ton penta har bedömts till cirka 6 000 ton.

Råvarumottagning

Pentafabriken ansvarar för råvarumottagning med tillhörande aktiviteter, lossning m.m., dels för den egna verksamheten dels för andra verksamheter inom Perstorp Industripark. De råvaror som tas emot och lagerhålls är bl.a. acetaldehyd, isobutyraldehyd, natriumhydroxid, svavelsyra, propionsyra, metylisobutylketon m.fl. Förutom hantering av råvaror svarar även pentafabriken för hantering av uppkommen restmetanol och moderlut från hela polyolområdet. Råvarumottagning sker vid flera olika platser, se figur 3, och beskrivs översiktligt nedan. Vissa ändringar/ökningar i tillvägagångssätt, ämnen, produkter, utrustning och volymer kan bli aktuella på sikt. Vad avser ändringar av lagringstankar avser ändringarna enbart om ersättning av befintliga tankar. Den momentana maximala lagringsmängden kommer inte att ändras.

Figur 3, Översiktsskarta över pentafabrikens verksamhetsområde (markerat i blått) och delområden (i rött)

Vid område 1 lossas allylklorid, acetaldehyd, lut, butyraldehyd och iso-butyraldehyd. De två första lossas från järnvägsvagn och resterande från järnvägsvagn eller tankbil.

Vid område 2 sker acetaldehydhantering. Här finns både lagringstank och mätkärl för acetaldehyd vilka står inom egna invallningar. Acetaldehyd pumpas via det närliggande mätkärl till pentafabriken.

Vid område 3 befinner sig pentafabriken.

Vid område 4, Sirihof, finns tre huvudinvallningar; en för brandfarliga varor (aldehyder, allylklorid och restmetanol), en för syror (myrsyra, svavelsyra och propionsyra) samt en för formalin, lut och lagring för andra verksamheter. Invallningarna består av delinvallningar som separerar de olika kemikalierna från varandra. Tankarna som pentafabriken råder över är placerade inom samtliga av dessa tre invallningar. På Sirihof lossas propionsyra och svavelsyra från bil till sina respektive tankar.

Vid område 5 sker moderlutshantering, där finns cistern för lagring av moderlut (ML60).

I ansökan med tillhörande bilagor samt i kompletteringar till ansökan redogörs för nuvarande fyllnads- och invallningsvolymerna för cisterner som ligger inom pentafabrikens ansvarsområde.

Mediaförsörjning

Ånga och el till produktionen av penta levereras från bolagets egen ångcentral inom industriparken. Bränslet utgörs huvudsakligen av trädbränslen, torv, animaliska biprodukter och returvirke. Ångcentralen lyder under avdelningen Energi & Formalin. Renvatten levereras från bolagets renvattenverk, som tar ut vatten från Ybbarpsån inom industriparken, från kommunens dricksvattennät och via en direktledning från Bolmentunneln. Pentafabriken är ansluten till ett kyltorn bestående av fem separata

celler. Kyltornet med tillhörande kylvattenpumpar ersatte under 2016 det gamla kyltornssystemet bestående av tre kyltorn. Kyltornsvatten används för kylning av processlösningar och till kondensering av gaser. Kylmaskiner används då kyltornsvattnet inte har tillräckligt låg temperatur. Mediaförsörjning avseende el, ånga, kylning och renvatten bedöms även framöver i allt väsentligt att användas i processen på samma sätt som nu.

Under 2013 genomfördes en energikartläggning av anläggningen. Denna har uppdaterats för verksamhetsåret 2016 och skickades in till Energimyndigheten 2018-03-28. Inom ramen av kartläggningen har de betydande energianvändarna identifierats och kvantifierats. En lista på föreslagna åtgärder att arbeta vidare med har upprättats samt förslag på prioritering baserat på besparingspotential och möjlighet till genomförande.

Reningsanläggningar för utgående luft

Pentafabriken avger flyktiga organiska ämnen till atmosfären från bl.a. råvarorna acetaldehyd och formaldehyd (innehåller viss del olöst metanol) samt från hjälpkemikalierna myrsyra och metylisobutylketon (MiBK). Utsläppsmätningar sker för närvarande i fyra utsläppspunkter/mätpunkter (PEL40 – PEL43) från pentafabriken där PEL41 och PEL42 har tillkommit på senare år.

Stoft uppkommer främst vid torkanläggningar för pentaerytritol och natriumformiat samt i de system där de torkade produkterna hanteras och där det krävs avluftning. Utsläppsmätningar av stoft har skett efter skrubber E-196 och E-764 under sommaren 2018.

Inom fabriksområdet finns olika typer av reningsanläggningar på flera olika platser som har till syfte att rena utgående luft från föroreningar såsom:

- Skrubber – upprensning av luft från vattenlösliga ämnen och partiklar. (Metanol-skrubber – de gaser som inte kondenseras i kondensorn vid restmetanolframställningen leds till en skrubber där resterande gaser övergår i vattenfas för vidare återvinning/behandling.)

(Skrubber B-bandfilter – skrubbern installerades 2016 för att reducera utsläpp till luft av metakrolein från PEL 41, men har inte levt upp till förväntningarna, dock reduceras utsläpp av metanol och formalin i skrubbern.)

- Kylfällor – upprening av luft från kondenserbara gaser. (Avluftningar från kondensorer och indunstare på PX-linjen leds genom en kylfälla för att kondensera ut så mycket ämnen som möjligt. De icke-kondenserade gaserna leds vidare till den katalytiska förbränningen.)
- Katalytisk restgasförbränning – upprening av luft från lättflyktiga/brännbara gaser. (ECS-anläggningen/Emission Control System – installerades 1990 för rening av utgående gaser, bl.a. formaldehyd, metanol, acetaldehyd och MiBK. Gaserna leds genom katalysatorbädden, varvid de organiska substanserna förbränns till koldioxid och vatten vid en temperatur kring 270°C. Bl.a. följande enheter är anslutna till ECS-anläggningen; metanolskrubber, tank för blandning av formalin, kylfälla, moderlutindunstare m.fl. enheter.)
- Cyklon, skrubber och/eller slangfilter – upprening av luft från stoft. (Luft från samtliga torkar passerar minst en skrubber, i flera fall passerar luften dessutom cyklon eller filter före skrubbern. Luft från fabriken olik siloanläggningar passerar även olika typer av filter och i ett fall även en skrubber.)

I tabell 1 nedan redovisas beräknade årsutsläppsmängder till luft från utsläppskällorna PEL40 – PEL43 beräknat för 2017 samt för nollalternativ och sökt alternativ. Det beräknade diffusa utsläppet från tank V69 (restmetanoltank) redovisas separat.

Även utsläpp av stoft efter skrubber E-196 och E-764 redovisas beräknat för 2017 samt för nollalternativ och sökt alternativ. För framtida produktionsmängder av penta, har vid utsläppsberäkningar hänsyn tagits till de åtgärder som planeras genomföras för uppfyllande av BAT-slutsatser inom CWW och LVOC, se vidare under rubriken Industriutsläppsförordningen.

Ämne	Beräknat 2017 42 000 ton/år (ton)	Nollalternativ 48 000 ton/år (ton)	Sökt alternativ 55 000 ton/år (ton)
VOC räknat som propanekvivalenter	4,38	6,0	6,5
Andnings-/fyllningsförlust av metanol från tank V69	0,56	1	1
Koldioxid	701	1 500	1 500
Stoft	1	1,2	1,4

Tabell 1, Utsläpp till luft

Processavloppsvatten

Alla fabriker inom Perstorp Industripark är anslutna till Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk. Reningen är biologisk och sker enligt aktiv slammetoden. Avloppsreningsverket är i drift dygnet runt årets alla dagar. Det renade avloppsvattnet leds till recipienten Ybbarpsån.

Då alla råvaror som används för att tillverka penta innehåller vatten samtidigt som produkterna inte innehåller vatten finns det ett vattenöverskott i fabriken. Det finns två huvudsakliga positioner att driva av vatten i pentafabriken, moderlutsindunstning samt monopentaindunstning. Det är från dessa två källor samt avblödning från kyltornet som de huvudsakliga vattenburna utsläppen sker. Det förekommer även utsläpp från tätningsvatten till pumpar samt kondensat från kristallisering. För regenerering av jonbytarna används kondensat från monopentaindunstarna samt svavelsyra, även denna vätska går till avloppsreningsverket. Som tätningsvatten används antingen renvatten eller kondensat från industarna.

De sammanlagda vattenburna utsläppen från pentafabriken till Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk vid ansökt produktion anges i tabell 2 nedan. Uppgifterna baseras på utsläpp under 2018 efter expansion av Di-pentalinjen.

Parameter	Utfall 2018 46 350 ton/år (ton)	Nollalternativ 48 000 ton/år (ton)	Sökt alternativ 55 000 ton/år (ton)
TOC kg/dygn	471	530	600
TOC ton/år	172	195	220
Flöde m ³ /dygn	539	590	680
Flöde m ³ /år	196 823	216 000	247 500

Tabell 2, Utsläpp från pentafabriken (inkl. kyltorn) till avloppsreningsverket

Dagvatten

Dagvatten tas om hand på olika sätt i olika delar av pentafabriken. Nederbörd som faller inom invallat område med hårdgjord yta avdunstar delvis efterhand och pumpas om möjligt in i processen. Vid stor nederbörd går det inte att ta in allt regnvatten i processen och överskottet pumpas då iväg för avledning till avloppsnätet och Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk. Från vissa takytor och asfalterade ytor, främst där kemikaliehantering sker, avleds nederbörd direkt till avloppsreningsverket. Nederbörd som faller på vissa andra takytor och inom vissa andra asfalterade ytor utanför invallningar, avleds till industriparkens dagvattennät för vidare avledning till Ybbarpsån (via säkerhetsdammen).

Under 2015 och 2017 har totalt fyra stickprov tagits på dagvatten från pentafabrikens avrinningsområde och från en stor del av polyolområdets totala avrinningsområde. Till de aktuella provtagningspunkterna för pentafabriken och polyolområdet avleds dagvatten från cirka 4 200 m² respektive 54 000 m² hårdgjorda ytor. Årsmängderna av analyserade parametrar är beräknade utifrån tagna stickprov och hänsyn har inte tagits till eventuella variationer i flöden och koncentrationer beroende på när och hur proverna tagits. Den enda parameter som sticker ut är zink, för övriga parametrar finns inget att anmärka. Undersökningar som utförts efter att ansökan har lämnats in har visat att det finns en delström i pentafabrikens dagvatten som innehåller mer zink än övriga delströmmars. Zink förekommer förutom i utrustning/byggnadsmaterial även i bromsbelägg, däck, färg m.m. En detaljerad plan, för att identifiera relevanta utsläppskällor för att kunna vidta åtgärder, kommer att vara klar under 2020 och avser dagvattenutsläpp från hela industriparken.

Säkerhetsdamm

Perstorpkoncernen byggde 1989 en säkerhetsdamm i Ybbarpsåns dalgång nedströms industriparken. Syftet med dammen är att förhindra förorening av vattendraget nedströms Perstorp Industripark i händelse av storbrand eller haveriutsläpp.

Analysinstrument mäter kontinuerligt halten av organiska ämnen (TOC) och pH i ån. Vid avvikelse från normala värden går larm till vakten och till ansvarig personal samtidigt som en dammlucka automatiskt stängs och förorenat vatten samlas upp i säkerhetsdammen för vidare hantering. Förorenat vatten som samlats upp i säkerhetsdammen kan pumpas in i avloppsreningsverket för behandling i de biologiska reningsstegen. Säkerhetsdammen rymmer omkring 18 200 m³ och under normalförhållanden kan hela Ybbarpsåns flöde samlas upp under 10–16 timmar. När åns vatten inte längre är förorenat kan åvattnet ledas förbi i en förbiledning, samtidigt som det förorenade vattnet hålls kvar i säkerhetsdammen för beslut om vidare hantering.

Ansökt verksamhet

Produktionen kommer i allt väsentligt att fortgå som nu och omfattar inte någon ny fabrik. Om det krävs utökad yta för tillkommande utrustning planeras denna till det befintliga verksamhetsområdets närområde (polyolområdet). På sikt kan det bli aktuellt med mer lagervolym för råvaror, mellanprodukter, produkter, biprodukter, avfall etc. och nya lossningsplatser för vissa ämnen.

För att utöka från nuvarande tekniskt möjliga 48 000 ton/år till 55 000 ton/år krävs ett antal större investeringar. Dessa kan komma att omfatta hela eller delar av åtgärder som listas översiktligt nedan. Vid huvudförhandlingen framkom att bolaget bedömer att dessa åtgärder skulle kunna hanteras genom anmälningsförfarande till tillsynsmyndigheten men att en ansökan om nytt tillstånd ändå har lämnats in.

- Uppgraderad förvärmning vid monopentaindunstare då större flöden kommer att hanteras. Utökad värmeväxlaryta krävs för att få en god värmeekonomi varvid spiral- eller plattvärmeväxlare är aktuella då dessa typer redan finns installerade.

- Utökad uppreningsfas.
 - Installation av ett tredje jonbytarfilter.
 - Utökad kapacitet för upprening genom behandling med aktivt kol.

- Utökad kapacitet att torka monopentakristaller.
 - Ny tork för monopenta. Befintlig tork ersätts med en tork med större kapacitet. Val av torkmöjlighet är antingen fluidbedtork eller kontakttork, vilka bägge tekniker används i fabriken idag. Beroende på val av utrustning måste även nedströms utrustning också uppgraderas.
 - Ny avvattningskapacitet för monopenta.

- Utökad kristallisatorkapacitet för di-penta.

- Förbättrad möjlighet att driva av vatten som kommer med råvarorna.

- Ytterligare indunstningskapacitet för indunstning av moderlut. Ökad kapacitet på befintlig indunstning.

Ny processutrustning kommer att placeras på invallat område vid behov. Överväganden görs med hänsyn tagen till de hanterade ämnens beskaffenhet.

Beträffande öknings i råvaru- och hjälpkemikalieförbrukningen samt mediaförsörjning m.m. hänvisas till vad som beskrivits under tidigare rubriker.

Färdigvaruhanteringen beräknas i huvudsak att fortgå på samma sätt som idag, och på flera olika platser. Den totala lagerkapaciteten kan komma att byggas ut något på sikt. Likaså kan vissa lagercisterner komma att bytas ut och förnyas.

Reningstekniska och andra planerade åtgärder för sökt verksamhet

Utsläpp till luft

Kapaciteten för katalytisk förbränning (ECS-anläggningen) kan vid behov komma att ökas genom fler installerade enheter, kompletteringar eller utbyte. Behovet av kapacitet i förbränningsanläggningen ökar inte linjärt med produktionskapaciteten utan beror bl.a. på vilken typ av processutrustning som kommer att väljas. I dagsläget är kapaciteten i befintlig ECS-anläggning utnyttjad till cirka 60 %.

I de processavsnitt där det finns risk för dammbildning kommer cyklon, filter och skrubberanläggningar användas för att rena luft från bl.a. torksysteem och silos på liknande sätt som idag.

För uppfyllande av BAT-slutsatser inom CWW och LVOC kommer följande åtgärder för nedanstående utsläppspunkter för utsläpp till luft planeras att genomföras:

- PEL41 – B-bandfilter kapslas in (sluta processen för minskat diffust utsläpp).
- PEL42 – kopplas mot befintlig katalytisk restgasförbränning.
- PEL43 – installation av skrubber för att reducera härkomst av formaldehyd, myrsyra och metanol.

Bolaget har föreslagit en prövotid för att utvärdera resultatet av planerade och redan genomförda åtgärder för att minska pentafabrikens luftutsläpp. VOC-utsläpp från metanoltanken (V69) (bedömt till cirka 1 ton per år vid nollalternativet) ingår även i den föreslagna prövotiden då det i nuläget inte finns några planerade åtgärder för att minska utsläppen därifrån. En förstudie har dessutom genomförts i syfte att identifiera tekniska lösningar för att på sikt begränsa utsläppen från flera tankar på Sirihof. För pentafabrikens del visade förstudien att rening av gaser från utsläppspunkten PEL43 är mer miljömässigt motiverat än att genomföra åtgärder på V69.

Invallningar av tankar

I ansökan redovisas möjliga förbättringsprojekt för perioden 2020-2023. Ett av dessa förbättringsprojekt rör säkerhetshöjande åtgärder vid råvarumottagningen (åtgärder avseende invallningar av tankar) där brister uppmärksammats i och med

sammanställningar till ansökan. En första grov kostnadsbedömning har gjorts och den har bedömts till cirka 20 miljoner kronor. Bolaget har för avsikt att leva upp till föreslaget villkor nummer 3 från om med 2022.

Se även under rubriken Släckvattenutredning där specifika åtgärder kring hantering av släckvatten omnämns.

Utsläpp till avloppsreningsverk

Pentafabriken är en av de fabriker inom industriparken som har störst hydraulisk belastning på avloppsreningsverket. De stora avloppsmängderna har gjort att fabriken har arbetat mycket med att minska sina utsläpp. Åtgärderna har medfört att processavloppsmängden per ton produkt har minskat kraftigt genom åren. Sedan november 2016 avleds kondensat från vakuumkristallisator till avloppsnätet istället för som tidigare skett avledning till luft via utsläppspunkten PEL43. Denna ändring genomfördes för att minska metanolutsläppet till luft via PEL43. Resultatet från denna ändring av kondensatflöde är mycket positivt och beräkningar visar på att metanolutsläppet från PEL43 mer än halverats, dock med följden att den hydrauliska belastningen på avloppsreningsverket ökat något. Ökningen av den hydrauliska belastningen på avloppsreningsverket ligger dock med god marginal för vad reningsverket kan ta emot framöver och påverkar inte reningsgraden vid anläggningen. Vattnburna utsläpp från pentafabriken kommer även fortsättningsvis att avledas till bolagets avloppsreningsverk på motsvarande sätt som sker idag.

Bolaget har identifierat några teoretiskt möjliga åtgärder som skulle kunna utredas för att minska den hydrauliska belastningen på avloppsreningsverket. Bland de identifierade åtgärderna återfinns bl.a. utredning av möjligheten till att återanvända det avblödda kyltornsvattnet och omkoppling av några takytor så att de istället leds till dagvattennätet.

Utsläpp av dagvatten

Olika tekniker för rening av dagvatten har identifierats. Sedimentationsdammar eller andra typer av dagvattendammar är inte ett möjligt alternativ p.g.a. befintlig infrastruktur och utrymmesbrist. Ett antal mindre platskrävande filtertekniker har dock identifierats. Teknikerna har varierande reningsgrad för olika parametrar och beroende på vilken typ av dagvatten de testats med. En generell utmaning för filterteknikerna är att få dem att klara av tillfälligt höga flöden och tillfälligt högt innehåll av större partiklar och suspenderat material, förutsättningar som ofta uppstår för dagvatten. Om en viss filterteknik passar på en viss plats beror på flera förutsättningar, exempelvis flöde, föroreningsinnehåll och tekniska förutsättningar att installera utrustning på en specifik plats. Möjligheten att utnyttja specifika tekniker för rening av zink i pentafabrikens dagvatten har inte utvärderats ännu. Detta i avvaktan på den helhetsbild som kommer att skapas över hela industriparken, för att eventuella reningsinsatser ska kunna göras där de gör mest nytta för recipienten.

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken

Nedan redovisas hur Perstorp Specialty Chemicals AB uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Kunskapskravet

Verksamheten har varit i drift i många år. Perstorp har därför erfarenhet och ingående kunskaper om den verksamhet som ansökan avser. Driftspersonalen utbildas fortlöpande i miljö- och teknikfrågor. Skriftliga rutiner och instruktioner samt ett certifierat miljöledningssystem finns. När bolagets egna resurser inte räcker till anlitas utomstående expertis, såsom när det nu har gällt att utreda miljökonsekvenserna av verksamheten. Bolaget har därmed den kunskap om verksamheten och dess verkningar som krävs för att uppfylla kunskapskravet. Verksamheten är certifierad enligt ISO 14001.

Försiktighetskravet, inklusive bästa möjliga teknik

Perstorp anser sig vidta de skyddsåtgärder och utsläppsbegränsande åtgärder som är rimliga för den ansökta verksamheten. Perstorp anser sig använda bästa tillgängliga

teknik. I en bilaga till den i ansökan bifogade tekniska beskrivningen redovisas hur verksamheten följer de BAT-slutsatser som gäller för industriutsläppsverksamheten. Åtgärder utöver vad bolaget genomfört eller planerar bedöms inte vara rimliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Produktvalskravet

Inom Perstorp finns ett system för bedömning av de kemiska produkter som används eller avses användas inom verksamheten. I aktuell tillverkningsprocess vid pentafabriken är det i nuläget inte möjligt att substituera några av råvarorna eller hjälpkemikalierna. Förändringar kan dock komma på sikt. Med hänvisning till ovanstående anser bolaget att produktvalskravet därmed är uppfyllt.

Hushållnings- och kretsloppskravet

Perstorpskoncernen presenterade 2017 en ambitiös vision för sitt hållbarhetsarbete, och för att samla och driva mycket av det långsiktiga hållbarhetsarbetet. Visionen är att företaget ska bli "Finite Material Neutral". Finite Material Neutral innebär resurser som inte kan återskapas eller produceras när de ursprungliga depåerna är tömda, eller de som används upp i en högre takt än naturen själv kan återskapa. Visionen är att med Finite Material Neutral kunna byta till alternativa resurser som förekommer i riklig mängd och/eller är förnybara, eller genom att arbeta för att stänga looparna så långt det är möjligt för att återvinna eller återanvända ändliga resurser.

Under 2018 har Perstorpskoncernen startat arbetat med att ta fram konkreta handlingsplaner och mål för hur vägen skulle kunna se ut mot att bli Finite Material Neutral. Företaget har identifierat sex olika områden eller "möjliggörare"; råvaror, energi, avfall, vatten, katalysatorer samt partnerskap/lärande, och vart och ett av dessa områden kommer att få sin egen färdplan, både i det korta och det långa perspektivet.

Från bolagets egen ångcentral inom industriparken levereras ånga till produktionen. Förutom ånga produceras vid ångcentralen fjärrvärme och el där andelen biogent material som tillfördes 2017 för produktion av ånga, fjärrvärme och el utgjorde

drygt 70 % av den tillförda energin. Inköpt el, som levereras via ångcentralen till produktionen, bestod 2017 till cirka 65 % av förnyelsebar energi.

Bolaget arbetar med energieffektivisering enligt lagen om program för energieffektivisering (2004:1196, upphävd 2013-01-01) och omfattas av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Energiledningssystemet är integrerat med övriga ledningssystem inom miljö, kvalitet och arbetsmiljö.

Råvaror används så effektivt som möjligt. Uppkomsten av avfall minimeras och återanvänds när det går och uppkommet avfall i övrigt hanteras i enlighet med avfallshierarkin. Avloppsvatten/kondensat återanvänds i stor utsträckning inom penta-fabriken.

Lokaliseringskravet

Lokaliseringen av verksamheten är ändamålsenlig och väl etablerad. Verksamheten bedrivs inom ett för ändamålet planlagt område. Den ansökta verksamheten strider därmed inte mot gällande planbestämmelser.

Miljö kvalitetsnormer

I miljökonsekvensbeskrivningen redogörs för relevanta miljö kvalitetsnormer och verksamhetens påverkan på dessa. Den ansökta verksamheten bedöms inte på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljö kvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 miljöbalken inte följs.

Slutsats angående tillåtligheten

De förpliktelser som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är enligt Perstorps uppfattning uppfyllda och den ansökta verksamheten är därmed tillåtlig.

Tillämpning av 16 kap. miljöbalken

Tidsbegränsning av tillståndet

Perstorp anser inte att det finns behov av att tidsbegränsa tillståndet. Verksamheten är inte av sådant slag att den enligt förarbetena till miljöbalken kan ge anledning till en tidsbegränsning.

Säkerhet för återställningsåtgärder

Perstorp anser inte att det finns anledning att föreskriva att bolaget ska ställa säkerhet för kostnader för återställningsåtgärder.

Fullgörande av skyldigheter

Perstorp anser sig ha fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare tillstånd och i övrigt enligt 16 kap. 6 § miljöbalken.

Behov av andra anläggningar

Verksamheten bedrivs inom ett väl etablerat område. Några andra anläggningar torde inte behövas för att den ansökta verksamheten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöeffekter och konsekvenser av den ansökta verksamheten på omgivningen redovisas i den av bolaget upprättade och till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen. Särskild beskrivning av eventuella miljöeffekter från olyckor görs även i den till ansökan bilagda säkerhetsrapporten.

Allmänt

Pentafabriken är belägen inom det s.k. polyolområdet inom den västra delen av Perstorp Industripark. Närmaste bostadsområde ligger på ett avstånd av cirka 800-1000 meter från pentafabriken. En detaljplan för industriområdet antogs 2005-12-12, där har industriparkområdet avsatts för industriändamål. Utsläpp från pentafabriken bedöms inte beröra några Natura 2000-områden i anslutning till anläggningen. Områden av riksintresse förekommer i industriparkens närhet i mycket begränsad omfattning och utgörs av riksintresse för kommunikation i form av väg 21 samt i form

av en järnväg, Skånebanan, som följer samma sträckning som väg 21 i denna del. Verksamhetsområdet ligger utanför Perstorps kommuns vattenskyddsområde.

Den huvudsakliga miljöpåverkan från befintlig respektive sökt verksamhet utgörs av utsläpp till luft, utsläpp till vatten (inkl. utsläpp till industriparkens avloppsreningssystem), energianvändning, buller samt risker från hantering och lagring av kemiska produkter och avfall.

Nedan beskrivs utförligare de delar som gäller utsläpp till luft och vatten samt buller. Riskhanteringen redovisas i särskild säkerhetsrapport. Därutöver har bolaget tagit fram en särskild släckvattenutredning. Även dessa frågor redovisas för underordnade rubriker nedan.

Utsläpp till luft

Undersökningar av recipienten

Under vintern 2003/2004 genomfördes luftmätningar vid tre till fyra olika tillfällen på två platser i Perstorps tätort, centralt samt i ett villakvarter. Vid dessa tillfällen mättes halterna av kvävedioxid, svaveldioxid och bensen. Inga senare lokala mätningar avseende svaveldioxid och bensen i Perstorp har kunnat identifieras. Kontinuerliga mätningar av kväveoxid och partiklar, PM₁₀, görs däremot i Vavihill, Svalövs kommun, genom Luft i Skåne (Skånes luftvårdsförbund). Även för marknära ozon har det utförts mätningar i Vavihill.

Därutöver driver Malmö stad sedan 2009 ett luftövervakningsprojekt för och i samarbete med Skånes kommuner. Målet med projektet är att bygga upp en emissionsdatabas (utsläppsdata) för regionen samt beräkna hur luftföroreningar fördelar och sprider sig inom respektive kommun.

Bedömningsunderlag för utsläpp till luft

Utsläpp till luft förekommer från den aktuella verksamheten dels från processen, dels från anslutande transporter. Två spridningsberäkningar avseende utsläpp till

luft har utförts av SMHI baserat på vad som släpps ut från processen. För att utvärdera halterna gjordes en jämförelse med effektnivåer som används i amerikanska tillståndsärenden (ESL), samt med ett europeiskt rekommenderat riktvärde från Världshälsoorganisationen WHO (avseende formaldehyd).

Den första spridningsberäkningen gjordes med avseende på metakrolein, formaldehyd och metanol från tre utsläppspunkter inne på fabriken för en årsproduktion av 48 000 ton.

Vid beslut att öka produktionen till 55 000 ton/år, bestämdes att beräkningen skulle göras om, men nu endast med inriktning på metakrolein. I uppdraget ingick även att utröna vilka emissioner som maximalt kan ansättas för att de beräknade haltnivåerna av metakrolein ej ska överstiga 25, 50, 75 respektive 100 % av ESL vid mest utsatt bostad (Helsingborgsvägen 31-33). Dessa beräkningar baserades på beräknade timmedelhalter (98-percentil), eftersom de ligger relativt sett närmare ESL än vad som är fallet för årsmedelvärden.

Därtill har sekundära (indirekta) luftföroreningar (marknära ozon) utretts och bedömts. Pentafabrikens bidrag till marknära ozon i omgivande region bedöms härledas med avseende på det utsläpp av formaldehyd, metakrolein och metanol som sker från fabriken.

Årliga emissioner till luft från transporter har beräknats utifrån en antagen bränsleförbrukning samt emissionsfaktorer för bil- och järnvägstransporter. Se under rubriken Transporter nedan för antalet transporter som sker med råvaror respektive produkter.

Resultat från beräkningarna

Spridningsberäkningarna visar att de prognosticerade utsläppen av metakrolein, metanol och formaldehyd väl understiger de hygieniska gränsvärden som de jämförts med. Beräkningarna från 2015 visade dock att metakrolein var det ämne som hade minst marginal till de hälsorelaterade jämförelsenivåerna.

Vad avser sekundära föroreningar, i form av marknära ozon, konstateras att den regionala bakgrundsnivån mätt som ett högsta 8-timmarsvärde under ett dygn, den halt som ej bör överskridas på grund av risk för hälsoeffekter, överskreds under ett antal dygn 2015. SMHI:s utredning konstaterar samtidigt att det relativa bidraget från pentafabriken till miljökvalitetsnormen i den ansökta produktionsvolymen kommer att ligga på under en promille.

Övriga utsläpp till luft har bedömts i förhållande till gällande miljökvalitetsnormer för luft. Prognosen utifrån de begränsade mätningar av kvävedioxid, svaveldioxid och bensen som skett i två punkter inne i Perstorps tätort pekar på att miljökvalitetsnormen för dessa ämnen inte kommer att överskridas. Detsamma gäller miljökvalitetsnormen för luft avseende partiklar, PM₁₀, där den beräknade regionala bakgrundshalten understiger miljökvalitetsnormen med god marginal. Det ökade stoftutsläppet vid full produktion, jämfört med nollalternativet, har erfarenhetsmässigt bedömts rymmas inom normen.

Utsläpp till vatten

Recipient

Utsläpp av vatten (dag-, spill- och processvatten) sker framförallt till Perstorp Specialty Chemicals AB:s avloppsreningsverk för rening och vidare avledning till Ybbarpsån. Delar av dagvattenflödena avleds även via industriparkens säkerhetsdamm till Ybbarpsån. Avloppsreningsverket har ett eget tillstånd enligt miljöbalken, där utsläppet från detta är reglerat. Avloppsreningsverkets totala utgående flöde är normalt 2 100–2 200 m³/dygn som årsmedelvärde.

Undersökningar

Bolaget genomför återkommande omfattande utredningar av det samlade processavloppsvattnet från pentafabriken för att utreda dess potentiella påverkan på avloppsreningsverket och recipienten inom ramen för bolagets KKPA-program (Kartläggning och Karakterisering av ProcessAvlopp). Därtill har provotidsutredningar med flera undersökningar och utredningar utförts på avloppsvattnet inom industriparken med beaktande av recipienten och påverkan på denna.

Resultat

Pentafabrikens samlade avloppsflöde är det största enskilda avloppsflödet till avloppsreningsverket och det förväntas utgöra 20–30 % av totala inflödet till verket vid sökt produktionskapacitet. Resultaten från KKPA-programmet och från andra utförda utredningar ger inga indikationer på att pentafabrikens processavloppsvatten kan förväntas innebära problem för reningsverkets biologiska reningsprocess eller att substanser från pentafabriken passerar avloppsreningsverket och ger sådana halter i recipienten att de är skadliga för denna. Utredningarna har dock bidragit till att öka kunskapen kring sammansättning av, och fördelning mellan, de olika delströmmarna, samt till att bekräfta tidigare kunskap från KKPA-programmet.

Maximala framtida utsläpp från pentafabriken vid fullt utnyttjad sökt produktionskapacitet förväntas innebära ett avloppsflöde på upp till cirka 680 m³/dygn och ett utsläpp på upp till cirka 600 kg TOC/dygn. Dessa mängder utgör för bolagets reningsverk en hanterbar ökning från dagens utsläppsnivåer.

En avstämning mot miljökvalitetsnormerna för vatten har gjorts i avloppsreningsverkets nyligen genomförda provotidsredovisning, och kan inte specifikt göras enbart för pentafabrikens avloppsströmmar. Dock framgår av utredningen att pentafabrikens processavloppsvatten i många fall understiger miljökvalitetsnormen även innan rening, och att pentafabrikens andel av ämnen för de allra flesta ämnen som normen omfattar är relativt låg.

Vad avser dagvattnet, som går orenat till Ybbarpsån, så har analys av enstaka stickprov gett höga halter av zink som vid omräkning, baserade på årsnederbörd och aktuella ytor, ger en relativt stor årsmängd zink. Andra utredningar visar på ett betydligt mindre bidrag av zink från industriparken. Att mäta halter och mängder av föroreningar i dagvatten är med andra ord förenat med stor osäkerhet. Konsekvenserna på ytvatten med avseende på zink har med anledning av biotillgänglighet och genomförd massbalansberäkning bedömts som små. Verksamheten bedöms inte medföra att någon kvalitetsfaktor försämras eller att vattenförekomsten förhindras att uppnå god status.

Möjliga åtgärder vid förhöjda föroreningshalter

Det finns ett par mätpunkter för att kontrollera det samlade avloppsvattnet från pentafabriken innan det når avloppsreningsverket. Vid dessa mäts TOC, pH, temperatur och ledningsförmåga. I händelse av kraftiga avvikelser från normala värden för dessa parametrar kan pentafabriken leda avloppsflödet tillbaka in i processen, eller kan fabriken kontakta avloppsreningsverket för att avloppsvattnet skall ledas till utjämningsbassäng 2 (UB2) vid avloppsreningsverket. Från denna kan avloppsvattnet successivt återföras till inkommande flöde och utjämningsbassäng 1 (UB1) och vidare till de biologiska reningsstegen.

Vid större incidenter som medför utsläpp till dagvattennätet finns en säkerhetsdamm där det förorenade vattnet kan omhändertas. Säkerhetsdammen och dess funktion finns beskriven ovan under rubriken Säkerhetsdamm. I ett ”nödläge” kan även fabriken stängas ned för att stoppa utflödet av avloppsvatten till reningsverket.

Buller

Undersökningar

Pentafabriken deltog 1998–1999 i en stor bullerkartläggning som genomfördes vid Perstorp AB:s samtliga fabriker/anläggningar inom industriparken av en extern konsult. Rapporten redovisades 2001. En ny bullerutredning utfördes 2014 för verksamheten vid pentafabriken.

Den utförda bullerutredningen omfattade samtliga bullerkällor av betydelse (som bedömdes ge icke försumbara ljudbidrag till omgivningen – 156 st). Bullerkällorna kartlades genom mätningar på nära avstånd eller intill öppningar, rör, kanaler etc. Utgående från uppmätt ljudtrycksnivå, mätavstånd, källans placering, riktningsverkan etc., bestämdes respektive bullerkällas källstyrka. Med hjälp av respektive bullerkällas källstyrka, dess placering och drift, genomfördes beräkningar för respektive bullerkällas bidrag i fyra beräkningspunkter. Vid närmaste bostadsbebyggelse erhöles härvid nivåer på 42–44 dB(A) som kunde härledas till pentafabrikens verksamhet.

Bolaget har även låtit utreda bullerpåverkan på befintligt trafikbuller. Påverkan uppgick till cirka 0,2 dB(A) baserat på trafikräkningar och framtida lastbilstransporter från pentafabriken.

Åtgärder och resultat

Vid utförda utredning enligt ovan konstaterades en dominant bullerkälla benämnd PE-24 (V-112). Bullerkällan är numera helt bortkopplad och en bullerutredning som utfördes 2016 för kontroll av bullernivån från nyinstallerat kyltorn, visar på att bullernivåerna har sänkts betydligt efter denna åtgärd och ligger nu under 40 dB(A). Vid närmsta bostad uppgick bullernivån till 38 dB(A).

Transporter

Råvaror och hjälpkemikalier

Transportarbetet för inkommande råvaror/hjälpkemikalier har beräknats för år 2017 och för ansökt produktion, se tabell 3 nedan. Beträffande järnvägstransporter uttrycks detta som tonmil/år. Hjälpkemikalierna formaldehyd och myrsyra levereras via rörledning från andra produktionsenheter inom industriparken samt kvävgas levereras från en kvävgasproducent inom industriparken. Endast cirka 3 % av mängden råvaror/hjälpkemikalier transporteras med bil till pentafabriken.

Parametrar	Enhet	Beräknat 2017 42 000 ton/år	Nollalternativ 48 000 ton/år	Sökt alternativ 55 000 ton/år
Bedömt antal biltransporter	Antal transporter per år och per dygn (må-fre)	124/ <1	150/ <1	175/ <1
Transportsträcka bil	Mil/år	290	295	365
Transportarbete järnväg	Tonmil/år	31 200	35 600	41 100

Tabell 3, Bedömt antal transporter och transportsätt för råvaror/hjälpkemikalier (avrundat).

Produkter och biprodukter

För bedömning av transporter av produkter och biprodukter, har marknaden framöver bedömts motsvara dagens marknadssituation. Antalet transporter redovisas i tabell 4 nedan.

Parametrar	Enhet	Beräknat 2017 42 000 ton/år	Nollalternativ 48 000 ton/år	Sökt alternativ 55 000 ton/år
Bedömt antal biltransporter	Antal transporter per år och per dygn (må-fre)	2 388*/9-10	2 740*/10-11	3 135*/12-13
Transportsträcka bil	Mil/år	19 675	22 580	25 870

Tabell 4, Bedömt antal transporter och transportsätt för produkter och biprodukter (avrundat). *Antalet transporter årligen av biprodukten ML60 har beräknats till 78 (2017), 98 (48 000 ton) och 112 (55 000 ton).

Ett nytt transportavtal har upphandlats under våren 2017 för uttransport av produkter och började gälla den 1 september 2017. Höga krav har härvid ställts på ledtiden (tiden från lastning vid siten till lossning hos kund) och på transportörens arbete inom kvalitet, miljö, hälsa och säkerhet. För transport av biprodukten ML60 har ett nytt avtal handlats upp som började gälla den 1 april 2017. Syftet med detta avtal har varit att effektivisera nyttjandegraden av fordonen så att antalet tonkilometer minimeras.

Pentafabrikens andel av biltransporter utgör mindre än 8 % av samtliga transporter till/från industriparken. All transport av farligt gods till/från pentafabriken och industriparken sker på det statliga vägnätet enligt NVDB och på lokala vägar inom parken enligt rekommendation från Räddningstjänsten.

Avfall och farligt avfall

Avfallshanteringen bedrivs av Perstorp Specialty Chemicals AB och är den avdelning som samordnar avfallshanteringen (insamling, mellanlagring, borttransport etc.) inom hela Perstorp Industripark.

Mellanlagring av farligt respektive annat avfall sker i byggnad 872 (avfallslagret) och dess omgivning i avvaktan på vidaretransport till slutligt omhändertagande. De olika bolagens transportbehov samordnas för att uppnå så kostnads- och miljöeffektiva transporter som möjligt. Byggnad 872 är uppdelad i olika områden/ytor, som reserverats för vissa typer av farligt avfall. Således finns avdelade områden för bl.a. spilloljor, elektronikskrot, lysrör, lösningsmedel/bensin, miljöfarliga ämnen, blybatterier, sjukvårdsavfall, tömda förpackningar, giftiga respektive frätande ämnen etc. I avfallslagret placeras avfallet på ett sådant sätt att risken minimeras för att kemikalier som kan reagera på ett farligt sätt inte kommer i kontakt med varandra. Utanför byggnaden finns lagringsplatser för droppfria metallfat, plastfat, metallskrot, kabelskrot, etc. samt för träpallar för eget bruk.

Restmetanol (returmetanol) utgör den största mängden av ett enskilt farligt avfall från pentafabriken och utfallet blev 1 945 ton för år 2016. Mängden restmetanol beror på produktionsvolymen i pentafabriken. Övriga farliga avfallsslag förekommer endast i betydligt mindre mängder och förekommer ej heller årligen.

Avfallshanteringens principer för annat avfall (icke farligt avfall) är att det i första hand ska återvinnas och i andra hand förbrännas. Annat avfall (icke farligt avfall) som inte kan återvinnas eller förbrännas får lämnas till deponi. Brännbart avfall ska förvaras och borttransporteras separerat från annat avfall

Industriutsläppsförordningen

Huvudverksamheten är tillståndspliktig enligt 12 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251), verksamhetskod 24.03-i. Verksamheten är också en industriutsläppsverksamhet enligt 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250).

BAT-slutsatser

Allmänt

Europeiska kommissionen har i genomförandebeslut fastställt BAT-slutsatser gällande rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn, förkortade CWW BAT. Dessa BAT-slutsatser offentliggjordes den 9 juni 2016.

Kommissionen har vidare i genomförandebeslut fastställt BAT-slutsatser gällande produktion av organiska högvolykmekikalier, förkortade LVOC BAT. Dessa BAT-slutsatser offentliggjordes den 7 december 2017.

En verksamhetsutövare måste följa BAT-slutsatser senast fyra år efter det att slutsatser för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten har offentliggjorts.

Det finns därutöver några horisontella BREF-dokument med BAT-slutsatser enligt IPPC-direktivet som även berör verksamheten vid pentafabriken. Dessa är "Emissions från Energy" (EFS), "Industrial Cooling Systems" (ICS) och "Energy Efficiency" (ENE). Det finns inte motsvarande krav att dessa BAT-slutsatser enligt IPPC ska vara implementerade fyra år efter publicering utan dessa är endast vägledande för en verksamhetsutövare. Efterhand kommer dessa BREF-dokument enligt IPPC att ersättas med BREF-dokument enligt IED-direktivet.

Sammanfattning uppfyllande av relevanta BAT-slutsatser

I CWW finns totalt 23 BAT-slutsatser redovisade. Av dessa har följande bedömts att inte vara aktuella för pentafabrikens del; BAT 12, BAT 14, BAT 17 och BAT 18 då dessa direkt är kopplade till avloppsreningsverket inom industriparken. BAT-slutsatserna BAT 3, BAT 4, BAT 7, BAT 8, BAT 10, BAT 11, BAT 21, BAT 22 och BAT 23 har bedömts vara helt uppfyllda. BAT 1 bedöms också var uppfyllt men anses behöva tydliggöras (miljöledningssystem) vilket kommer att ske fram till maj 2020. Ingen av dessa BAT-slutsatser avser BAT-AEL. Resterande BAT-slutsatser har bedömts inte vara uppfyllda. Det finns framtaget en handlingsplan, som redovisas i den tekniska beskrivningen, för att se över även dessa. Ingen av dessa BAT-slutsatser avser BAT-AEL.

När skyddsåtgärder vid PEL42 och PEL43 har utförts (maj 2020) uppfylls BAT för alla kanaliserade utsläppskällor till luft. För att uppfylla BAT 15 behöver det diffusa utsläppet ifrån V69 minskas och B-bandet kapslas in.

Antalet BAT-slutsatser i LVOC uppgår totalt till 90 stycken. Av dessa har följande bedömts att inte vara aktuella för pentafabrikens del; BAT 1, BAT 3 - BAT 7, BAT 12, BAT 13, BAT 15, BAT 20 - 90, då dessa är kopplade till processer/tekniker som inte förekommer inom pentafabriken. BAT-slutsatserna BAT 8 – BAT 11, BAT 14, BAT 16 - BAT 19 har bedömts vara helt uppfyllda. Ingen av dessa BAT-slutsatser avser BAT-AEL. Återstående BAT-slutsats 2 har bedömts inte vara uppfyllt. För att uppfylla BAT 2 planeras för periodisk mätning av TVOC i PEL40 och PEL43 p.g.a. stabila utsläppsnivåer och kontinuerlig TVOC-mätning i PEL41 p.g.a. ej stabil utsläppsnivå. BAT-slutsatsen avser inte BAT-AEL.

EFS innehåller totalt 23 BAT-slutsatser varav 20 stycken har bedömts vara uppfyllda. För de som inte har bedömts vara uppfyllda pågår ändå ett arbete vilket redovisas utförligare i den tekniska beskrivningen.

ICS innehåller totalt 28 BAT-slutsatser varav 24 stycken har bedömts vara uppfyllda. Övriga fyra har bedömts vara delvis uppfyllda. Dessa 4 BAT-slutsatser listas i den tekniska beskrivningen.

ENE innehåller totalt 29 stycken BAT-slutsatser varav 11 stycken har bedömts att inte vara aktuella för pentafabriken, 15 stycken uppfylls helt och 3 stycken uppfylls delvis eller inte alls. Dessa 3 BAT-slutsatser listas i den tekniska beskrivningen.

Statusrapport

Bolaget har upprättat en statusrapport som har ingivits till tillsynsmyndigheten 2017-10-26. Statusrapporten har även bifogats ansökan. Statusen på mark och grundvatten har i statusrapporten bedömts utifrån en sammanvägning av utförda granskningar av tidigare undersökningar samt en miljöteknisk markundersökning med provtagning av jord och grundvatten.

Med stöd av genomförd undersökning, samt baserat på tidigare provtagningar, bedömdes mark och grundvatten inom pentafabrikens verksamhetsområde vara påver-

kat av relevanta miljö- och hälsofarliga ämnen. Förekomst av markförorening noterades inom det centrala området vid penta-fabriken, inom acetaldehydkällarens deponi samt inom lossningsplatsen på äldsta området, de båda sistnämnda utgör området i penta-fabriken absoluta närhet. Ingen markförorening noterades vid cistern för återvinning av moderlut.

Mono- och di-penta har tidigare även påträffats i grundvattnet i berggrundens sprickor. Även i övriga delar av verksamhetsområdet kunde en tydlig påverkan från industrin ses med förhöjda halter av TOC och COD_{Mn} i grundvattnet. Föroreningarna har således inte avgränsats och risk för spridning till angränsande områden utanför verksamhetsområdet kan inte uteslutas.

Framtida förorening på platsen förhindras av att området är hårdgjort och/eller bebyggt och de relevanta ämnena hanteras och lagras med sekundära skyddsåtgärder som invallningar och kontinuerlig övervakning, tillsammans med en väldokumenterad och strikt tillämpad egenkontroll. Risken för omfattande framtida förorenings-spridning av nya föroreningar till omgivningen bedöms vara låg.

Risker med verksamheten, effekter av eventuella olyckor samt skadebegränsande åtgärder

Allmänt

Verksamheten omfattas av den högre kravnivån enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (s.k. Seveso-lagen). En säkerhetsrapport gällande Perstorp Specialty Chemicals AB:s samtliga verksamheter i Perstorp, inklusive penta-fabriken och råvarumottagningen, har upprättats och bifogats ansökan. I säkerhetsrapporten beskrivs metodiken för hur de allvarligaste riskerna har valts ut.

Nedan redovisas de risker m.m. som har bäring på den sökta verksamheten.

Råvarumottagningen

De största riskerna vid råvarumottagningen bedöms vara trafikrörelser i samband med lossning av råvaror men även läckage från anslutningar och felgrepp vid lossning. Trafikrörelser kan bestå i kollision med tung trafik, rörbrott p.g.a. yttre påverkan med efterföljande utsläpp av kemikalier som kan leda till brand och framförallt risker för personal men även till viss del risker för den yttre miljön. De största riskerna bedöms vara hantering och lagring av acetaldehyd med risk för brand och kraftig exoterm reaktion med baser.

Ett utsläpp av allylklorid kan ge upphov till ett giftigt gasmoln. Inga stora gasmoln antas kunna formos med spridning utanför verksamhetsområdet medan utspridning med betydande halter antas kunna ske lokalt inom industriparken.

Två scenarion har i säkerhetsrapporten bedömts främst kunna orsaka konsekvenser på yttre miljön:

- Utsläpp av 25 % -ig ammoniaklösning till recipient.
- Utsläpp av allylklorid till recipient.

Pentafabriken

Risker för brand föreligger inom pentafabriken vid rör/slang-, pump- och flänsbrott av framförallt acetaldehyd och MiBK.

De händelser som har identifierats som kan leda till explosion innebär felsatsningar via kontrollrum av acetaldehyd och lut som leder till exoterm reaktion med efterföljande brand och explosion. Den andra identifierade händelsen är dammexplosion p.g.a. bildat moln som håller brännbara koncentrationer av damm alternativt damm som når explosiva koncentrationer i processutrustningen och antänds.

Ett totalt rörbrott i kylsystemet eller brott på andra delar av processutrustning av kylsystemet kan leda till ett stort momentant utsläpp av ammoniak.

Sirihof

Inom pentafabrikens ansvarsområde ligger lagring av sitens brandfarliga råvaror (isobutyraldehyd, normalbutyraldehyd och allylklorid). De brandfarliga varorna förvaras inom invallning där delar av invallningen är sektionerad för att förhindra brandspridning mellan tankarna. Området är EX-klassat men saknar fast brandbekämpningsutrustning. Även kemikalier såsom bl.a. svavelsyra, lut och myrsyra lagras inom invallat område i Sirihof.

Ett utsläpp av allylklorid kan ge upphov till ett giftigt gasmoln. Inga stora gasmoln antas kunna formas med spridning utanför verksamhetsområdet medan utspridning med betydande halter antas kunna ske lokalt inom industriparken.

Dominoeffekter mellan pentafabriken och dess omgivning

Acetaldehyd kan ge upphov till de största händelserna såsom explosion och även en så kallad BLEVE ("Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion"). Orsaken till att en BLEVE skulle kunna inträffa är att övervakningssystemet för lagertanken fallerar. Detta kan ge en brandspridning till råvarumottagningen och flishögarna vid ångcentralen.

En brand i fasad eller inom invallning på respektive pentafabriken eller myrsyrafabriken kan genom direktspridning (via rörgata eller kabelstege) eller genom värmestrålning sprida sig mellan de närliggande anläggningarna.

Miljöeffekter vid eventuella olyckor

Luft

I första hand väntas en påverkan ske för människor som befinner sig inom industriparken. Inga stora gasmoln antas kunna formas med spridning utanför polyolområdet medan utspridning med betydande halter antas kunna ske lokalt inom siten. Närboende/allmänheten riskerar inte att påverkas.

Vatten

Ett vattenburet utsläpp till dagvattennätet kommer att kunna nå Ybbarpsån, om det inte stoppas innan dess. Riskbedömning avseende skada på yttre miljö har gjorts genom att uppskatta vilka halter som kan förekomma i Ybbarpsån, Storarydsdammen och vidare nedströms i Ybbarpsåns vattensystem efter utsläpp av miljöskadliga ämnen. Uppskattade halter har sedan jämförts mot ekotoxikologiska data för att bedöma vilken risk som föreligger för fiskdöd och annan allvarlig skada på vattenlevande organismer.

Följande konsekvenser har identifierats vid utsläpp av allylchlorid till recipient: Fiskdöd kan förekomma i recipienten. Övrig flora och fauna, insekter, kräftdjur mm skadas vid kortvarig exponering, dock utan toxiska långtidseffekter.

Utspädning förväntas ske i sjöarna nedströms – halterna återgår där till oskadliga halter.

Vid utsläpp av 25 % -ig ammoniaklösning till recipient skulle allvarliga konsekvenser uppkomma för det ekologiska systemet i ån eftersom ammoniaklösningen är giftig för vattenlevande organismer. Även dammarna nerströms ån skulle kunna ta skada om förorenat vatten når dit obehandlat.

Utsläpp som infiltrerar på icke hårdgjorda ytor i närheten av pentafabriken når slutligen Ybbarpsån, till vilken grundvattnet i området avrinner. Effekterna som beskrivs ovan fördröjs då och mildras med stor sannolikhet.

Sammanfattning av de viktigaste skadeförebyggande och skadebegränsande åtgärderna vid pentafabriken

I utrustning för ren acetaldehyd finns kvävgasatmosfär. Lossningsplats, lagertank och mätkärl är invallade och är försedda med insticksrör samt överfyllnadsskydd. Invallningen för lagertanken är försedd med ”torr-rör” för att förenkla en räddningsinsats och lossningsplatsen är även försedd med ett fast skumsprinklingssystem. Det finns gassensorer för övervakning av utsläpp. Aktuella områden är EX-klassade.

Områden där metylisobutylketon och metanol hanteras är EX-klassade och invallade.

Tankar är försedda med separata överfyllnadsskydd och insticksrör för att undvika fritt fallande stråle vid inpumpning (vätskan leds till botten av tanken).

Utplacerade sensorer finns för att uppmärksamma personalen på eventuella ammoniakläckor. Vid detektion av halter över 500 ppm startas vattensprinkling som absorberar huvuddelen av den gasformiga ammoniaken i vatten. Vid detektion av halter över 500 ppm startas även gaslarmet automatiskt. När gaslarmet går igång tillkallas räddningstjänst automatiskt och ventilationsanläggningar stängs inom polyolområdet.

Områden där restmetanol hanteras är EX-klassade och invallade. Lagertanken är försedd med separat överfyllnadsskydd, som är kopplat till pentafabrikens kontrollrum.

I områden där det finns risker för dammexplosion är flertalet tekniska åtgärder genomförda för att minska sannolikhet och konsekvens av en eventuell dammexplosion.

En kyldamm togs i drift i slutet av 2003 för att minska påverkan på Ybbarpsån av vatten med förhöjd temperatur från avloppsreningsverket. Kyldammen rymmer cirka 8 000 m³ och är byggd i tre sektioner. Kyldammen kan fungera som en extra uppsamlingsmöjlighet i händelse av haveri vid avloppsreningsverket. Vid avloppsreningsverket finns även en utjämningsbassäng om 2 000 m³ (UB2), som kan användas för uppsamling av eventuellt haveriutsläpp till avloppsnätet.

Nedströms industriparken i Ybbarpsåns dalgång finns en säkerhetsdamm med automatisk stängning av en dammlucka. Luckan stängs på högt TOC eller högt/lågt pH.

Säkerhetsdammen skyddar inte mot skada för den del av ån som rinner innanför industriparken men den skyddar mot skada i vattensystemen nedströms industriparken.

I övrigt hänvisas till säkerhetsrapporten bilagd ansökan, där de största riskerna och de viktigaste förebyggande och skadebegränsande åtgärderna redovisas, samt till de kompletteringar som gjorts i målet.

Bedömd påverkan av riskbilden p.g.a. ändrad produktion

Expansionen av penta fabriken bedöms inte resultera i någon tydlig påverkan på de sedan tidigare identifierade största processriskerna eller konsekvenserna i fabriken. De säkerhetssystem som redan finns för reaktorn och restmetanolhanteringen kommer att ha samma funktionalitet även efter expansionen. Expansionen kommer att innebära en något förhöjd koncentration av reaktanter i reaktorn. Därmed uppnås ett snabbare materialflöde genom fabriken, men det kommer inte att signifikant påverka maximalt hanterad mängd vid ett och samma tillfälle. När projektering av expansionen blir aktuell kommer detaljerade riskanalyser att visa om det behövs justeringar och kompletteringar av befintliga säkerhetsbarriärer.

Släckvattenutredning

Allmänt

En släckvattenutredning har utförts av SWECO under 2018 där ett antal scenarier har analyserats med avseende på uppkommen mängd släckvatten och hur den uppkomna släckvattenmängden ska omhändertas. Därvid har ett antal åtgärder identifierats som bör vidtagas för omhändertagande av släckvatten så att miljön inte utsätts för oacceptabel förorening vid en brand.

Nedan redovisas de åtgärder som föreslagits i släckvattenutredningen. Listade åtgärder behöver nödvändigtvis inte vara de tekniska lösningar som slutligen väljs. Ytterligare utredningsarbete pågår för att finna optimala lösningar. Utgångspunkten är att uppnå motsvarande effekter för att kunna innehålla uppkommen släckvattenmängd.

Målet för bolaget är att åtgärder för att kunna innehålla uppkommet släckvatten ska finnas på plats då ett nytt tillstånd för pentafabriken har vunnit laga kraft eller senast våren 2020. För råvarumottagningen råder dock omständigheter som gör det betydligt svårare att uppfylla ett sådant krav. Ytan är begränsad, det finns gamla föroreningar i marken och det finns heller inga alternativa platser. Vad avser släckskum som innehåller fluor har bolaget angett vid huvudförhandlingen att det får fr.o.m. 2021 inte användas inom Sirihof och fr.o.m. 2022 inte inom råvarumottagningen.

Råvarumottagningen

- Anlägga kanter som förhindrar att släckvatten kan rinna mot icke hårdgjord yta vid lastbilslossningen.
- Ersätta spillzoner vid lossningsplatser för tankbil med överkörningsbara invallningar som kan hantera 69 m³. Utformningen av invallningen behöver utredas.
- Ersätta befintlig skumvätska med bionedbrytbart fluorfritt RF-skum.

Pentafabriken

- Flytta lossningsplatsen för MiBK till en ur riskhänseende fördelaktigare plats, eller
- ersätta hanteringen av MiBK med IBC:er istället för tankbilar, eller
- uppföra en överkörningsbar, tät asfaltsklack som invallning som kan rymma 65 m³ släckvatten. Utformningen behöver utredas mer i detalj.
- Lossningsplatsen för MiBK – komplettera lossningsinstruktion med att förse dagvattenbrunnar och industriavloppsbrunnar med tättingar i samband med lossning. Märka ut dessa brunnar på marken och på anslagen ritning där tättingar förvaras.

Tankpark Sirihof

- Säkerställa att maximalt 300 m³ restmetanol förvaras i cistern V69.
- Aktivt släcksystem installeras och dimensioneras enligt SS-EN 13565-2:2009 samt utreda mer detaljerat än vad som visats i släckvattenutredningen.
- Sektionera delinvallning B så att en invallning maximalt blir 400 m² och cirka 70 cm hög. Den andra delen av invallning B kan användas som avledning för

hela Sirihof och medför att den gemensamma invallningen uppgår till 1 050 m². Skumvätskan rekommenderas vara fluorfri (RF) vilket innebär att den är nedbrytbar och inte innehåller PFAS.

YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten och **Naturvårdsverket** har avstått från att yttra sig.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) framför bl.a. följande i sina yttranden dels med utgångspunkt från ansökan och bolagets bemötande på myndighetens yttranden dels med utgångspunkt från länsstyrelsens yttranden i målet.

MSB har efter att ha tagit del av ansökan och kompletteringar i målet tolkat bolagets kompletteringar i målet så att kompletterande riskanalyser för tillkommande verksamhet ännu inte är utförda. Myndigheten anser därför att tillsynsmyndigheten bör få delegation att utfärda kompletterande säkerhetsvillkor utifrån de riskanalyser som kommer att utföras i samband med projekteringen.

MSB har därutöver uppfattat situationen att länsstyrelsen har ansett att ansökan inte innehåller tillräckligt med uppgifter för att en bedömning av verksamheten ur risk- och säkerhetssynpunkt ska kunna göras och att länsstyrelsen vidhåller att kompletterande uppgifter, främst en riskbedömning, ska utföras enligt de principer som presenteras i handlingsprogrammet, som ligger till grund för de olycksscenarier som beskrivs i säkerhetsrapporten. Bolaget å sin sida anser att ansökningshandlingarna är tillräckligt detaljerade och uppfyller de bestämmelser som finns i Sevesolagstiftningen. Dock har vissa kompletteringar, senast en grovriskanalys, bifogats under ärendets gång. Bolaget vill inte avslöja alla detaljer i sin riskanalys av säkerhetsskäl, då man befärrar att känsliga uppgifter kan komma i orätta händer. Man har också hänvisat till att möjlighet finns att studera de efterfrågade dokumenten hos bolaget samt vill att många av frågorna ska behandlas inom ramen för normal tillsyn.

MSB konstaterar att även om inget uttryckligt krav på att en riskanalys ska bifogas ansökan finns i regelverket så är det kutym att så sker för ansökningar som befinner sig på den högre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen. Myndigheten har själv yrkat på redovisning eller framtagande av riskanalys i andra ärenden, när så har ansetts befogat. Om efterfrågade handlingar innehåller känsliga uppgifter finns möjlighet till sekretesskydd hos mottagande myndigheter. I detta fall har MSB valt att inte efterfråga en detaljerad riskanalys då den nya verksamhet som söks ännu inte varit föremål för någon dylik. Att många detaljer i projekteringen, även gällande risk- och säkerhetsfrågor, inte är färdiga vid miljöbalksprövningen förekommer ofta när det är frågan om ny verksamhet eller nya delar vid befintlig verksamhet. I dessa fall är det vanligt att tillsynsmyndigheten får delegat att utfärda kompletterande säkerhetsvillkor utifrån uppgifter som tillkommer senare, något som MSB yrkar på i detta ärende.

Gällande den nu befintliga verksamheten som i huvudsak beskrivs i säkerhetsrapporten har MSB, i det aktuella ärendet, avstått från att begära underliggande riskbedömningar då myndigheten av pragmatiska skäl valt att inte prioritera denna del av verksamheten i sitt yttrande. Anledningen är att det rör sig om en etablerad verksamhet som varit föremål för kontinuerligt säkerhetsarbete under lång tid, grundad på en säkerhetsrapport vars format har varit detsamma sedan länge och där relevanta riskanalyser såvitt kan utläsas från de handlingar som inkommit i ärendet varit tillgängliga för tillsynsmyndigheten. Myndigheten har emellertid inga synpunkter på att länsstyrelsen, utifrån sina utgångspunkter, kommit till en annan slutats gällande vilket underlag som är nödvändigt för att kunna yttra sig. MSB överlämnar åt domstolen att pröva huruvida en detaljerad riskbedömning och eventuella andra relevanta handlingar ska begäras in från bolaget.

Bolaget säger sig ha för avsikt att genomföra utbyte till fluorfritt skum vid Sirihof. För råvarumottagningen vill man utreda både skumbyte och invallning för släckvattnen vidare. MSB anser, vilket framgår i myndighetens kompletteringsyttrande att det är av största vikt att föreslaget villkor 5 kan uppfyllas för hela den sökta verksamheten. Därför bör utbyte till fluorfritt skum regleras i villkor såväl för Sirihof som

för råvarumottagningen. För den senare är detta särskilt viktigt, då ingen fungerande invallning tycks finnas på plats i dagsläget. Frånvaron av invallning, i kombination med PFAS-skum, gör enligt MSB att det inte är godtagbart att invänta vidare utredning innan skumbyte. I samband med detta bör också innehållet i det flak med skumvätska som bekostas enligt avtal avseende farlig verksamhet bytas ut då det rimligtvis finns risk att även detta kan spridas till omgivande miljö vid en insats. Om villkor inte i nuläget kan föreskrivas för omhändertagande av släckvatten vid råvarumottagningen bör den frågan bli föremål för ett prövotidsförfarande. MSB anser att det som bolaget framfört i bemötande på yttranden, dvs. att omhändertagande av släckvatten vid råvarumottagningen ska undantas från villkor 5, inte är acceptabelt.

Länsstyrelsen i Skåne yrkar att ansökan ska avvisas då det inte går att bedöma verksamheten i fråga om risk- och säkerhet baserat på det inlämnade underlaget i prövningsärendet. Det framgår inte i underlaget hur riskerna har värderats och det är därför inte möjligt att bedöma om de åtgärder som bolaget har vidtagit och kommer vidta är tillräckliga. Det är inte heller möjligt att föreskriva villkor avseende säkerhetshöjande åtgärder baserat på underlaget. Den bifogade grovriskanalysen saknar transparens och skapar fler frågor än den svarar på, då det bl.a. förekommer identifierade skadehändelser som enligt grovriskanalysen inte är medtagna i säkerhetsrapporten. De identifierade skadehändelserna är inte heller bedömda med hjälp av bolagets riskmatris som redovisas i säkerhetsrapporten.

Det är heller inte möjligt att fullt ut bedöma verksamhetens miljöpåverkan då det inte redovisas hur föreslagna villkor ska kunna innehållas. Länsstyrelsen anser vidare att det är helt oacceptabelt att råvarumottagningen helt ska undantas kravet på omhändertagande av släckvatten, med tanke på hur stor hanteringen av brandfarliga varor är vid denna del av verksamheten. Det är också anmärkningsvärt att bolaget inte har kontrollerat och säkerställt att de föreslagna villkoren kan innehållas innan ansökan lämnades in. Länsstyrelsen utvecklar sina grunder nedan.

Bristande underlag avseende risk- och säkerhet

Bolagets verksamhet är en Sevesoverksamhet på den högre kravnivån och således ska en integrerad miljö- och säkerhetsprövning genomföras. Genomförandet av Seveso II-direktivet i svensk lag medförde att en fördjupad säkerhetsprövning ska ske i samband med tillståndsprövningen enligt miljöbalken för de verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport.

Syftet med säkerhetsprövningen är att säkerställa att bolaget har god kontroll på de risker som finns avseende allvarliga kemikalieolyckor samt att drifts- och säkerhetsarrangemangen är tillräckliga för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Vid behov ska också åtgärder avseende säkerhet föreskrivas i form av villkor i tillståndet. Säkerhetsfrågor ska beaktas på samma sätt som övriga miljöeffekter vid tillåtighetsprövningen. Detta ska ske både vid nyetablering och vid förändringar i verksamheten, vilket sammanhänger med när tillståndsprövning ska utföras enligt miljöbalken.

För att bedöma vilka skyddsåtgärder som ska tillämpas i det enskilda fallet är riskanalysen av central betydelse. Att befintliga riskkällor identifieras och analyseras genom riskanalys är av särskild betydelse för att förebygga och begränsa allvarliga olyckor med farliga ämnen. Länsstyrelsen anser att riskanalysen är en obligatorisk del av ansökan i målet, särskilt då det gäller en prövning av en Sevesoverksamhet på den högre kravnivån. I riskbedömningen identifieras och analyseras riskerna. Riskanalysen och riskvärderingen utgör således underlag inför beslut om säkerhetsåtgärder.

Det finns olika metoder med vars hjälp risker för allvarliga olyckshändelser kan identifieras och bedömas, men gemensamt för alla analysmetoder är att de på ett systematiskt sätt identifierar och bedömer riskerna. När riskkällorna har identifierats och riskerna uppskattats med avseende dels på sannolikhet, dels på tänkbara konsekvenser, görs en riskvärdering. Riskvärderingen föregår arbetet med att klargöra erforderliga och möjliga åtgärder. Bolaget har inte redovisat en riskanalys där det

framgår hur sannolikhet och konsekvens har uppskattats för vart och ett av de identifierade skadehändelserna och hur riskerna har värderats. Det saknas därmed underlag för att avgöra om de åtgärder som bolaget vidtagit och planerar att vidta är tillräckligt långtgående för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och de krav som i miljöbalken ställs på verksamhetsutövaren för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Länsstyrelsen har framfört att säkerhetsrapporten och riskanalyserna, kopplade till den sökta verksamheten, behöver kompletteras i målet. Bolaget har inte kompletterat ansökan med efterfrågade handlingar, utan hänvisar till att frågor kopplade till säkerhetsrapporten kan hanteras inom tillsynen samt att de genomförda riskanalyserna kan granskas på plats hos bolaget. Länsstyrelsen anser att frågor som rör säkerhetsrapporten och som ska ligga till grund för prövningen inte kan hänföras till tillsynen. Ett av syftena med den integrerade miljö- och säkerhetsprövningen är att den berörda allmänheten ska tillförsäkras möjlighet att yttra sig i enlighet med artikel 15 i Seveso III-direktivet. Alla handlingar som ska ligga till grund för bedömningen av verksamhetens tillåtlighet måste finnas tillgängliga i ärendet. Bolagets erbjudande om att få ta del av genomförda riskanalyser på plats uppfyller inte detta kriterium.

Det saknas i dagsläget stöd i miljöbalken och Seveso-lagen att kunna förbehålla sig rätten att inte lämna in uppgifter av säkerhetsskäl. Handlingarna ska istället hanteras enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt den nya Säkerhetsskyddslagen (2018:585) som trädde i kraft den 1 april 2019 ska den som bedriver säkerhets känslig verksamhet utreda behovet av säkerhetsskydd genom en säkerhets skyddsanalys som ska dokumenteras. Med utgångspunkt i analysen ska säkerhetsskyddsåtgärder vidtas, men dessa ska så långt som möjligt utformas så att de inte medför någon skada eller annan olägenhet för andra allmänna eller enskilda intressen. Det saknas idag praxis för hur behovet av säkerhetsskydd kontra berördas rätt att få ta del av information i en miljö- och säkerhetsprövning ska bedömas.

Enligt 22 kap. 1 § punkten 6 miljöbalken ska ansökan innehålla den säkerhetsrapport och det handlingsprogram som krävs enligt Seveso-lagen. Vad säkerhetsrapporten ska innehålla framgår av Bilaga 3 till Seveso-förordningen. Där framgår bl.a. enligt punkten 4 att den ska innehålla en identifiering och analys av olycksrisker samt förebyggande åtgärder som ska innehålla en detaljerad beskrivning av möjliga scenarier för allvarliga kemikalieolyckor och sannolikheten för sådana eller omständigheterna under vilka de kan inträffa, inbegripet en sammanställning av sådana händelser som kan utlösa vart och ett av dessa scenarier, oavsett om orsakerna finns inom eller utanför anläggningen. Länsstyrelsen anser inte att den inlämnade säkerhetsrapporten uppfyller kravet på det minimum av uppgifter och information som ska beaktas i säkerhetsrapporten.

Länsstyrelsen delar inte heller bolagets uppfattning om att riskanalysen inte är en obligatorisk del av säkerhetsrapporten och anser att det finns stöd i Sevesodirektivet på att en riskanalys ska ingå i säkerhetsrapporten. För att visa att nödvändiga åtgärder har vidtagits för att förebygga allvarliga olyckshändelser, framgår av direktivet att den säkerhetsrapport som verksamhetsutövaren ska lämna till den behöriga myndigheten bl.a. bör innehålla en riskanalys. Länsstyrelsen delar således inte bolagets uppfattning om att säkerhetsrapporten som redovisas i målet uppfyller det minimum av uppgifter och information som ska redovisas i säkerhetsrapporten, särskilt med tanke på att den underliggande riskanalysen saknas.

Av de redovisade handlingarna i målet går det därför inte att bedöma om säkerhetsarrangemangen är tillräckliga för att förebygga och begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka vid verksamheten.

I det aktuella målet omfattar dessutom säkerhetsrapporten flera Sevesoanläggningar (fabriker) inom Perstorps Industripark, men som enligt Sevesolagen betraktas som en Sevesoverksamhet. För att visa att alla nödvändiga åtgärder har vidtagits för att förebygga allvarliga olyckshändelser vid Pentafabriken och de delar av industripar-

ken som ingår i föreliggande prövning, kan inte scenarierna i säkerhetsrapporten redovisas på en allmän nivå. Därtill saknas en redovisning av hur identifierade risker bedömts för de delar av Sevesoverksamheten som är föremål för prövningen.

Av underlaget går det inte att utläsa detaljerade scenarier som är kopplade till Pentafabriken, Sirihof och råvarumottagningen i säkerhetsrapporten. Länsstyrelsen vill också påtala att de delar som nu ingår i ansökan, råvarumottagningen och Sirihof, inte tidigare blivit prövade enligt miljöbalken eller Sevesolagen. Nuvarande tillstånd för pentafabriken gäller enbart för tillverkning av pentaerytritol. Det finns därför anledning att ställa höga krav på bolagets redovisning.

Enligt länsstyrelsen saknas därmed en redogörelse för hur identifierade risker vid Pentafabriken, Sirihof och råvarumottagningen har bedömts. Det framgår inte om riskerna är tolerabla utifrån bolagets egna riskkriterier eller om ytterligare riskreducerande åtgärder behövs. Då den underliggande riskutredningen saknas är det inte möjligt att bedöma hur bolaget har värderat riskerna och varför de allmänna scenarier som har redovisats i säkerhetsrapporten har valts. För att kunna bedöma vilka säkerhetsarrangemang som behövs i det enskilda fallet kan inte de identifierade scenarierna i säkerhetsrapporten hållas på en allmän nivå. Det är länsstyrelsens samlade bedömning att det saknas en transparens i bolagets redovisning av identifierade och bedömda risker och att redovisat underlag är otillräckligt för att ligga till grund för säkerhetsprövningen i målet.

Länsstyrelsen efterfrågade i sitt kompletteringsyttrande detaljerade beskrivningar av råvarumottagningen och Sirihof i säkerhetsrapporten. Bolaget har i kompletteringen översiktligt redovisat dessa delar av verksamheten, dock saknas det fortfarande detaljerade beskrivningar av riskkällor och under vilka omständigheter som olyckor skulle kunna inträffa vid dessa delar av verksamheten.

Produktionsanläggningen för pentaerytritol har i dagsläget inte kapacitet till den sökta årliga produktionen på 55 000 ton. Bolaget uppger att när projektering av ex-

pansionen blir aktuell kommer detaljerade riskanalyser att genomföras för att bedöma om ytterligare säkerhetsåtgärder behövs. Så som länsstyrelsen tolkar det har bolagets övergripande bedömning av hela riskbilden gjorts utan att någon specifik riskbedömning för utökningen inom Pentafabriken är genomförd. Det saknas därmed en komplett bild av riskerna kopplade till utökningen av produktionen och således den sökta verksamheten.

Säkerhetsrapporten utgör ett viktigt underlag i prövningen och verksamhetsutövaren ska visa att riskerna för allvarliga kemikalieolyckor har identifierats och att riskerna som är förknippade med verksamheten har bedömts. I säkerhetsrapporten beskriver bolaget hur man går till väga för att identifiera och bedöma riskerna med verksamheten och att man vid värderingen av risken använder sig av den riskmatris som är fastslagen av koncernen. Men det saknas en transparent redovisning av de identifierade riskerna. I säkerhetsrapporten saknas en redogörelse hur identifierade risker analyserats (uppskattning av sannolikhet och konsekvens och hur riskerna värderats). Identifierade risker redovisas inte i riskmatrisen, vilket innebär att det inte framgår hur identifierade risker har värderats utifrån bolagets fastslagna acceptanskriterier. Det är därför inte möjligt att avgöra om de åtgärder som bolaget vidtagit och planerar att vidta är tillräckliga. Dessutom saknas en mer omfattande beskrivning av de delar av anläggningen där stora mängder kemiska produkter hanteras och lagras, nämligen råvarumottagningen och Sirihof.

Bolaget har också tagit bort de skadehändelser som ska ha bedömts ha en sannolikhet på $<10^{-7}$, med argumentet att dessa är så osannolika att de inte behöver redovisas. Länsstyrelsen vill särskilt betona att det i säkerhetsrapporten även ska redovisas sådana olyckor med låg sannolikhet men med stora konsekvenser. Osannolika händelser sker gång på gång. Det är därför särskilt viktigt att se bakom de uppenbara riskerna och även belysa händelser som är mindre sannolika men som skulle kunna innebära allvarliga konsekvenser. Av säkerhetsrapporten framgår inte vilka konsekvenser dessa olyckor kan medföra om de skulle inträffa. Detta gäller t.ex. frågan om fördröjd antändning (se avsnitt 6.4.2 i säkerhetsrapporten). Länsstyrelsen anser att alla skadehändelser ska redovisas med konsekvenser och att sannolikheten ska

tas med i bedömningen av skäligheten för åtgärder. Det är i detta fall inte upp till bolaget att själva avgöra vilka åtgärder som är skäligena.

Länsstyrelsen efterfrågade i sitt kompletteringsyttrande, redogörelse för tillgänglig kapacitet av kyl- och släckvatten, då det i samrådsskedet framkom att det i dagsläget lokalt saknas tillräcklig vattenkapacitet och teknisk utrustning för att hantera en brand i invallningar för brandfarlig vara inom Sirihof. Bolaget väljer att inte redovisa hur kapacitetsfrågan är löst, utan anger enbart att detta har diskuterats inom Sevesotillsynen och att kapacitetsfrågan därmed anses vara besvarad. Kapaciteten av kyl- och släckvatten är en viktig fråga för den integrerade miljö- och säkerhetsprövningen och den aktuella informationen måste finnas med i underlaget för bedömningen av verksamhetens tillåtlighet. Bolaget har sedan ansökan om tillstånd lämnats in, lämnat in en anmälan om ändring av verksamheten till länsstyrelsen avseende förbättrat brandskydd inom Sirihof innehållande bl. a. sektionering av invallningar för omhändertagande av släckvatten samt installation av ett fast skumsläcksystem. Den detaljerade information som lämnats i anmälan måste också finnas tillgänglig i prövningsärendet, då övriga berörda inte har fått ta del av dessa uppgifter.

Den till målet kompletterande och redovisade grovanalysen uppfyller inte heller de uppgifter som länsstyrelsen efterfrågat. Den inlämnade grovriskanalysen saknar transparens och de identifierade skadehändelserna är inte bedömda med hjälp av den riskmatris som redovisas i säkerhetsrapporten. I grovriskanalysen anges risken med H/L, men det framgår inte vad detta betyder och hur kategorierna förhåller sig till det som anges i säkerhetsledningssystemet. Det finns också flera identifierade skadehändelser som har bedömts med risk H som inte är med i säkerhetsrapporten och som dessutom har åtgärden "Fördjupad analys behöver göras". Detta gäller exempelvis skadehändelse 1, utsläpp av formalin från rörledning, och skadehändelse 5, utsläpp av acetaldehyd från rörgata för pentafabriken. Länsstyrelsen ställer sig frågande till varför dessa skadehändelser inte är medtagna i säkerhetsrapporten, om H så som länsstyrelsen tolkar det betyder någon form av hög risk, och varför inte någon djupanalys inte genomförts tidigare.

Av säkerhetsrapporten framgår att what-if analyserna för fabrikerna inom siten uppdaterats och att samtliga risker från analyserna rangordnades enligt Perstorps riskmatris och där de största riskerna identifierades och lyftes fram. Länsstyrelsen har i tidigare yttranden efterfrågat dessa analyser då det av säkerhetsrapporten inte framgår hur riskerna värderats. Den redovisade grovanalysen uppfyller inte de uppgifter som länsstyrelsens efterfrågat då det inte framgår hur riskerna bedömts. Länsstyrelsen anser fortfarande att det saknas underlag för att bedöma om de redovisade säkerhetsarrangemangen är tillräckliga.

Flera olycksutredningar visar att en gemensam grundorsak till att olyckor inträffar har varit brister i ledning, styrning och organisation av säkerhetsarbetet. En del av den integrerade säkerhetsprövningen består därför i att pröva driftsarrangemangen (verksamhetens säkerhetsledningssystem). Länsstyrelsen anser att den inlämnade grovriskanalysen skapar fler frågor än den svarar på. Grovriskanalysen följer inte det som anges i säkerhetsrapporten vad gäller framtagande av riskanalyser och det finns därför anledning att ifrågasätta hur bolagets säkerhetsledningssystem faktiskt fungerar.

Med anledning av ovanstående bedömer länsstyrelsen att det inte är möjligt att på befintligt underlag i målet bedöma verksamhetens tillåtlighet ur risk- och säkerhetsynpunkt och om befintliga säkerhetsarrangemang är tillräckliga eller om ytterligare skyddsbarriärer behövs. Det saknas också underlag för att bedöma om särskilda villkor behövs för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och begränsa följderna av dem för människors hälsa och miljön. Ansökan ska därför avvisas.

Länsstyrelsen anser vidare att bolagets delegationsvillkor D1 överskrider det utrymme om delegation som finns i 22 kap. 25 § 3 st miljöbalken. Dessa frågor ska avgöras av mark- och miljödomstolen inom ramen för tillståndsprövningen.

Bolagets förslag till villkor kan inte innehållas

Bolaget har i ansökan föreslagit villkor avseende bl.a. omhändertagande av släckvatten, invallningarnas storlek och skydd mot spill och läckage vid lastning och

lossningsplatser. I dagsläget kan bolaget inte innehålla dessa villkor och det saknas även föreslagna åtgärder så att de kan innehållas i framtiden. Länsstyrelsen anser därför att det med anledning av detta inte går att bedöma verksamhetens miljöpåverkan fullt ut. Tillståndsmyndigheten kan inte förlita sig på att bolaget på egen hand ska implementera åtgärder som ännu inte undersökts, utan förslag på åtgärder måste finnas på plats för att bedöma om bolagets föreslagna villkor är tillräckliga för att skydda miljön och människors hälsa. Föreslagna åtgärder ska vara miljömässigt motiverade, tekniskt möjliga och ekonomiskt rimliga och någon sådan bedömning kan inte göras baserat på underlaget.

Med tanke på mängden kemiska produkter som hanteras och vilken typ av kemikalier det rör sig om är det särskilt viktigt att det finns lämpliga invallningar vid lagring, lastning och lossning av dessa. Allylchlorid som lossas vid järnvägslossningen (som helt och hållet saknar invallning) är t.ex. klassificerad som Mycket giftig för vattenmiljön (Aquatic Acute 1) och ett spill eller läckage av denna kan orsaka stor skada på recipienten.

I det fall tillstånd meddelas med dessa villkor kommer bolaget omgående göra sig skyldig till villkorsbrott enligt 29 kap. 4 § punkten 2 miljöbalken när tillståndet tas i anspråk.

Övrigt

Länsstyrelsen framför i sina yttrande specifika synpunkter på bolagets villkorsförslag. Villkor 2, 3, och 5 anser länsstyrelsen att bolaget inte uppfyller idag. Villkor 4 och 7 anser länsstyrelsen är för oprecisa och inte heltäckande för sökt verksamhet. Vid huvudförhandlingen framför länsstyrelsen att villkor som reglerar invallningars storlek bör det framgå att invallningen ska rymma största behållarens volym plus 10 procent av övriga behållares volym inom samma invallning. Länsstyrelsen har inga synpunkter på bolagets villkorsförslag 1, 6, 8 och 9. Därutöver anser länsstyrelsen att utsläpp av VOC från metanoltanken V69 bör ingå i den föreslagna prövotiden om den skulle bli aktuell.

Inställning till huvudförhandling

Efter kungörelse av huvudförhandling den 12 februari 2020 har länsstyrelsen inkommit med ett yttrande till mark- och miljödomstolen där länsstyrelsen anser att det finns hinder mot huvudförhandling i målet. Länsstyrelsen anser att den inlämnade säkerhetsrapporten inte uppfyller kravet på det minimum av uppgifter och information som ska beaktas.

Perstorps kommuns räddningstjänst har vid huvudförhandlingen medgett bolagets yrkanden och har i övrigt inga synpunkter på ansökan.

Söderåsens miljöförbund framför att de har inga synpunkter på ansökan. Miljöförbundet bedömer att föreslagna villkor kan accepteras inklusive föreslaget provotidsförordnande och provisorisk föreskrift.

BEMÖTANDE FRÅN BOLAGET

Bemötande av myndigheten för samhällsskydd och beredskaps yttrande

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anser att tillsynsmyndigheten bör få delegation att utfärda kompletterande säkerhetsvillkor utifrån de riskanalyser som kommer att utföras i samband med projekteringen. Perstorp medger en sådan delegering till tillsynsmyndigheten.

MSB anser vidare att utbyte till fluorfritt skum bör regleras i villkor för såväl Sirihof som för råvarumottagningen så att föreslaget villkor 5 kan uppfyllas för hela den ansökta verksamheten. Perstorp kommer att installera fluorfritt skum vid Sirihof innan 2020 års utgång och inom råvarumottagningen innan 2021 års utgång. Perstorp kommer även byta innehållet i det flak med skumvätska som MSB framfört i sitt yttrande innan 2020 års utgång.

Bemötande av länsstyrelsens Skånes yttrande

Länsstyrelsen Skåne har yrkat att ansökan ska avvisas. Som grund för yrkandet har länsstyrelsen bl.a. framfört att det inte går bedöma verksamheten i fråga om risk-

och säkerhet baserat på det inlämnade underlaget. Länsstyrelsen anser även att det inte heller har varit möjligt att fullt ut bedöma verksamhetens miljöpåverkan då bolaget inte redovisat hur föreslagna villkor ska kunna innehållas.

Perstorp delar inte länsstyrelsens uppfattning att underlaget inte är tillräckligt för prövningen. Risk- och säkerhetsfrågor är tillräckligt redovisade och innehåller den information som är nödvändig för att den säkerhetsmässiga bedömningen inom ramen för denna prövning ska kunna göras.

Länsstyrelsens uppfattning om de föreslagna villkoren utgör inte heller grund för att ansökan ska avvisas.

Nedan följer utförligare kommenterar kring det underlag som länsstyrelsen anser saknas i ansökan.

Risk- och säkerhet

Vad gäller den transparens som länsstyrelsen anser saknas så är de säkerhetsskäl som Perstorp hänvisar till framför allt de antagonistiska gärningar samt angrepp som utförs i terroryfte, men det finns även andra intressen som kan tänkas vilja åstadkomma allmän förödelse och där offentliga uppgifter i säkerhetsrapporter och riskanalyser utgör ett underlag som det ligger i hela samhällets intresse att undvika att göra så lätt tillgängligt. Detta torde vara bekant även för länsstyrelsen. Av den anledningen väljer Perstorp att redovisa på en inte alltför detaljerad nivå i detta sammanhang. Bolaget bedömer dock att den inlämnade säkerhetsrapporten uppfyller kravet på det minimum av uppgifter och information som ska beaktas i säkerhetsrapporten, och att den därmed är tillräcklig för den bedömning som ska göras i prövningen.

Den berörda allmänheten har haft möjlighet att få information och att yttra sig i enlighet med artikel 15 genom det samrådsmöte som bolaget bjöd in till. Inbjudan gjordes dels genom annons i lokalpressen och dels genom personliga brev till drygt 100 hushåll. Bolagets egen personal samt relevanta konsulter fanns med vid mötet

och en utställning med stationer hade anordnats. Inte någon från allmänheten kom till mötet.

Den information som ges i denna ansökan uppfyller enligt Perstorp's uppfattning de krav som anges i Sevesodirektivet vad avser allmänhetens tillgång till uppgifter och möjlighet att yttra sig. Perstorp kompletterar den ingivna säkerhetsrapporten med ett avsnitt om mål, med anledning av länsstyrelsens fråga om mål i dess tillsynsrapport 2019-06-27 från Sevesoinspektionen i april 2019. Detta avsnitt kommer att ingå i kommande säkerhetsrapport.

Länsstyrelsen har framfört att det saknas detaljerade beskrivningar av riskkällor vid råvarumottagningen och Sirihof samt under vilka omständigheter som olyckor skulle kunna inträffa vid dessa delar av verksamheten. Perstorp delar inte uppfattningen att dessa beskrivningar saknas.

Länsstyrelsen har vidare ansett att bolagets övergripande bedömning av hela riskbildden gjorts utan att någon specifik riskbedömning för utökningen inom Penta fabriken är genomförd. Perstorp vill här framföra att produktionsökningen inte kommer att medföra ökad lagring av råvaror/kemikalier (farliga ämnen), vilket innebär att den ansökta produktionsökningen inte ger en förändrad riskbild. Ur brandsynpunkt är förändringarna efter expansionen små eller i princip försumbara. Detta framgår av bolagets kompletteringsskrift daterad 2019-05-29. När det blir aktuellt att projektera expansionen kommer detaljerade riskanalyser att genomföras. Dessa kommer att visa om det behövs justeringar och kompletteringar av befintliga skyddsbarriärer. Att detaljerade riskanalyser för en ännu inte detaljprojekterad verksamhet inte genomförts är inte skäl att avvisa ansökan. Redovisat underlag är tillräckligt för den tillåtighets- och säkerhetsbedömning som ska göras i denna prövning.

Länsstyrelsen har även efterfrågat redogörelse för tillgänglig kapacitet av kyl- och släckvatten. I kompletteringsskriften 2019-05-29 redovisas förändringar som avses genomföras inom Sirihof år 2020 avseende tillräcklig tillgång av kyl- och släckvatten m.m. Fram till dess att åtgärderna är vidtagna, har en överenskommelse träffats

med räddningstjänsten i Perstorp om en beredskapsplan som innehåller tre olika larmnivåer samt avstängningar av vatten för andra behov som måste vidtas lokalt för att tillräcklig mängd vatten ska finnas för kyl- och släckvatten vid en eventuellt uppkommen brand inom Sirihof.

Villkor

Länsstyrelsen anger bl.a. att bolaget i ansökan har föreslagit villkor som bolaget i dagsläget inte kan innehålla och att även det saknas föreslagna åtgärder så att de kan innehållas i framtiden. Länsstyrelsen anser därför att det med anledning av detta inte går att bedöma verksamhetens miljöpåverkan fullt ut. Bolaget bemöter länsstyrelsens påståenden i anslutning till respektive villkor.

Villkor 2: Spill och läckage

Perstorp anser att villkoret uppfylls idag förutom för lossning av MiBK och beskriver skyddssystemen nedan. Bolaget planerar som framgår nedan för ytterligare säkerhetshöjande åtgärder 2021 och 2022, vilket även inkluderar åtgärd vid MiBK-lossning 2021. Bolaget föreslår att det anges i villkoret att vad avser lossning av MiBK ska villkoret följas fr.o.m. 2022.

Vid råvarumottagningen finns invallningar till samtliga lossningsplatser med en invallningsvolym som varierar mellan 2-6 m³. Vid ett läckage vid pumpning aktiveras ett nödstopp vilket omedelbart stoppar pumpen och stänger automatventilerna. Uppskattningsvis kan ett läckage på maximalt 1 m³ läcka ut i invallningen vid spill/läckage i samband med pumpning. Handventiler finns också för att stoppa ett uppkommet läckage.

För lossning av Ibal/Nbal finns mätkärl mellan bil och pump med nivåvakt som bryter pumpflödet om behållaren blir tom. Säkerhetshöjande åtgärder med droppfria kopplingar planeras att installeras 2021 för Ibal och Nbal. För lossning av acetaldehyd och allylklorid finns mätkärl som bryter pumpflödet om behållaren är tom och dessutom pumpas acetaldehyd och allylklorid från toppen av tanken.

För luthantering (lossning och lagring) vill bolaget genomföra ytterligare säkerhets-
höjande åtgärder då lossning av lut är den mest förekommande lossningen både vad
gäller lossning från bil och från järnvägsvagn. På mellanlång sikt (2022) avser bola-
get att flytta lossningsplatsen för lut för att förbättra möjligheten till automatisk han-
tering av spillvolymen men även för att förbättra trafiksituationen vid lossning av
lut. När lutlossningen är flyttad, finns det möjligheter att ytterligare förbättra råva-
rulossningen av övriga kemikalier då ytor som tidigare tagits i anspråk för lutloss-
ningen har frigjorts.

All lossning på råvarumottagningen sker under övervakning och lossning av råvaror
sker i huvudsak måndag till fredag. För att minska risken för slangbrott besiktigas
slangarna regelbundet. Ytterligare säkerhetshöjande åtgärder med installation av de-
tektorer för att upptäcka läckage/spill planeras under 2021.

Det finns ett stort antal rutiner för daglig tillsyn av lossningsplatserna som kontroll-
eras såväl före som under och efter lossning. Rutin för daglig rondering av invall-
ningar finns och vid behov töms invallningar och rengörs periodvis med hjälp av
slamsugarbil.

Bolaget anser därmed att villkor 2 följs idag med undantag av lossning av MiBK,
men att villkoret även för sådan lossning kommer att vara uppfyllt fr.om. 2022.

Villkor 3: Hantering och förvaring av flytande kemiska produkter och farligt avfall
Villkoret följs redan idag med undantag för invallningsvolymen för reaktorinvall-
ning och industarinvallning. Detta kommer att åtgärdas under 2021, varefter vill-
koret följs i sin helhet. Villkoret bör därför kompletteras med att villkoret gäller
fr.o.m. 2022 för reaktor- och industarinvallningar.

Villkor 4: Avloppsvatten

Länsstyrelsen anser att villkoret är oprecist. Perstorp delar inte den uppfattningen.
Villkoret hänvisar på samma sätt som i övriga tillstånd till produktionsanläggning-
arna inom industriparken till tillståndet för industriparkens avloppsreningsverk.

Mark- och miljödomstolen har sedan lång tid funnit det lämpligt och ändamålsenligt att reglera utsläppen till recipienten på detta sätt. Endast i de fall då det finns faktiska skäl att reglera enskilda utsläpp från produktionsanläggningarna har det gjorts. Det gäller fr.a. om anläggningens utsläpp har betydelse för verksamhetspecifika substanser i form av prioriterat farliga ämnen, särskilt förorenande ämnen samt relevanta substanser med egenskaper enligt bilaga VIII till vattendirektivet (direktiv 2000/60/EG). Det är den avgränsning som mark- och miljödomstolen gjorde i sin dom för avloppsreningsverket. Det är snävare än länsstyrelsen antyder i sina skäl.

I detta fall är det väsentliga att anläggningen leder sitt avloppsvatten till industriparkens gemensamma avloppsreningsverk för rening. Utsläppet till recipienten regleras i avloppsreningsverkets tillstånd. Det finns inte skäl att specifikt reglera utsläppen från pentafabriken till avloppsreningsverket. Länsstyrelsen anser att villkoret måste förenas med begränsningsvärden. Perstorp delar inte alls den uppfattningen. Det finns inte något krav på att det ska föreskrivas begränsningsvärden. Villkor får föreskrivas när det är miljömässigt motiverat i det enskilda fallet. Det är alltid fråga om en bedömning av vad som är motiverat att föreskriva och också med beaktande av de allvarliga straffrättsliga konsekvenser ett överskridande kan medföra.

Länsstyrelsen anger också att begränsningsvärden behövs för att säkerställa att bästa möjliga teknik för att minska utsläppen vid källan används. Som framgår ovan anser Perstorp att det inte finns några krav att som länsstyrelsens uttrycker det "säkerställa att bästa möjliga teknik används vid källan". Prövningen enligt miljöbalken ska bedöma om utsläppet från verksamheten kan ske på ett miljömässigt lämpligt sätt. Det har skett genom prövningen av avloppsreningsverket. Precis som länsstyrelsen anger så finns det ett mångårigt arbetssätt inom industriparken, som inkluderar både nuvarande Perstorpanläggningar och utsålda men fortfarande aktiva anläggningar inom parken, där bolaget arbetat framgångsrikt med att hantera avloppsvatten från olika verksamheter. I detta arbetssätt ligger att bolaget har möjlighet att prioritera vilka åtgärder som ska vidtas och i vilken anläggning för att åstadkomma bästa resultat. Med länsstyrelsens syn på att alla anläggningar ska ha sina egna begräns-

ningsvärden förhindrar detta genom årtiondena framgångsrika arbetssätt. Länsstyrelsens förslag åstadkommer ingen miljömässig förbättring men påtagliga försämringar vad avser såväl recipient som den flexibilitet som behövs inom en komplex industriell verksamhet.

Vad avser frågan om påverkan på vattenförekomsten och miljökvalitetsnormer är det Perstorps uppfattning att utsläppen av koppar från industriparkens avloppsreningsverk inte är avgörande för vattenförekomstens status och troligen inte heller för kopparhalten i sedimenten i Storarydsdammen. Perstorp anser inte att det finns skäl att kräva reningsåtgärder avseende koppar.

Villkor 5: Släckvatten

Åtgärder för att omhänderta släckvatten vid en eventuellt uppkommen brand inom pentafabrikens ansvarsområde redovisas i ansökan med kompletteringar.

Villkoret uppfylls inte i råvarumottagningen och bolaget vet i nuläget inte hur det ska kunna lösas rent tekniskt. Råvarumottagningen bör därför undantas från villkor 5.

Villkor 7: Buller

Bolaget har kompletterat sitt villkorsförslag genom att lägga till råvarumottagningen och Sirihof efter länsstyrelsens korrekta anmärkning att dessa saknades i villkorsförslaget.

Villkor 1, 6, 8 och 9

Länsstyrelsen har inga synpunkter på bolagets villkorsförslag.

Prövotid

Länsstyrelsen anser att även metanoltanken V69 bör ingå i prövotiden om sådan föreskrivs. Perstorp medger att även de utsläppen från V69 utreds under prövotiden.

Bolaget föreslår följande utformning av provotidsuppdraget:

U2: Identifiera en möjlig teknisk lösning som innebär att på sikt kunna installera utrustning för begränsande av utsläppen från restmetanoltanken V-69.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser Perstorp att det är möjligt att genomföra en integrerad miljö- och säkerhetsprövning baserat på det inlämnade underlaget och att det är fullt möjligt att bedöma verksamhetens miljöpåverkan. Länsstyrelsen har inte framfört några rimliga skäl för att ansökan ska avvisas. Det måste också påpekas att om ansökan avvisas kommer verksamheten att fortsatt bedrivas med stöd av gällande tillstånd.

Hinder mot huvudförhandling

Perstorp anser inte att avsaknaden av riskanalys utgör hinder mot huvudförhandling. Bolaget anser att det utifrån säkerhetsrapporten är möjligt att fullt ut bedöma bolagets arbete med risk och säkerhetsfrågor på det sätt som avses i lagstiftningen. Bolaget bedömer inte att tillgång till riskanalysen skulle ge möjlighet att bättre bedöma bolagets arbete med risk- och säkerhetsfrågor vid anläggningen.

Den riskanalys som länsstyrelsen efterfrågar är ett underlag som tas fram när bolaget identifierar och analyserar olycksrisker och utifrån vilket bolaget kan identifiera allvarliga kemikalieolyckor för att redovisa dessa i säkerhetsrapporten. Riskanalysen är således en del av det underlag som tas fram för att upprätta säkerhetsrapporten, men inte en obligatorisk del av själva rapporten.

Perstorp har varit och är ovilligt att redovisa detaljerade analyser av faror och konsekvenser då det numera tyvärr finns antagonistiska hot, som såväl bolaget som övriga samhället måste förhålla sig till. Bolaget ser det inte som en säker möjlighet att det föreskrivs sekretess hos samtliga myndigheter som har att hantera dokumentet. Att redovisa detaljer som inte krävs för att uppnå syftet med säkerhetsrapporten kan därför kosta mer än det smakar.

Perstorp konstaterar att MSB, som är central tillsynsmyndighet för Sevesoverksamheten och som är den myndighet som har bemyndigats av regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om vad säkerhetsrapporten ska innehålla, inte har framfört någon synpunkt om att säkerhetsrapporten inte skulle vara tillfyllest för prövningen.

Bemötande av Söderåsens miljöförbunds yttrande

Perstorp konstaterar att miljöförbundet bedömer att föreslagna villkor kan accepteras inklusive föreslaget prövotidsförordnande och provisorisk föreskrift.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling i målet.

Mark- och miljödomstolen prövar inledningsvis länsstyrelsens avvisningsyrkande.

Länsstyrelsens avvisningsyrkande

Lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, nu benämnd Sevesolagen.

Förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, nu benämnd Sevesoförordningen.

Länsstyrelsen har yrkat att ansökan ska avvisas eftersom ansökan inte innehåller en säkerhetsrapport som uppfyller kraven i 22 kap. 1 § 6 miljöbalken, 9 § Sevesoförordningen samt bilaga 3 till den förordningen. Länsstyrelsen har särskilt framhållit att rapporten saknar riskanalys.

Bolaget har anfört att den ingivna säkerhetsrapporten uppfyller kraven i lagstiftningen. De kompletteringar som gjorts har gjorts för att länsstyrelsen efterfrågat dem och inte för att det varit ett krav i lagstiftningen. Bolaget har uttryckligen motsatt sig att som komplettering av ansökan ge in de riskanalyser som bolaget genomfört och länsstyrelsen efterfrågat samt menar att domstolen ska pröva ansökan med den omfattning säkerhetsrapporten har. Bolaget har genom sina skriftliga bemötanden av länsstyrelsens krav i frågan om komplettering och genom sitt uttryckliga ställningstagande under huvudförhandlingen bedömt att man inte är beredd att komplettera ansökan på det sätt länsstyrelsen begär. Såväl bolaget som länsstyrelsen har angett att det nu är upp till mark- och miljödomstolen att ta ställning till om ansökan ska tas upp till prövning på det underlag som finns eller om ansökan ska avvisas i enlighet med länsstyrelsens yrkande. Domstolen gör följande bedömning.

Av 22 kap. 1 § 6 miljöbalken framgår att ansökan ska innehålla det handlingsprogram och den säkerhetsrapport som krävs enligt Sevesolagen, om den verksamhet eller åtgärd som målet avser omfattas av den lagen.

Av 10 § Sevesolagen framgår att för verksamheter som tillhör den högre kravnivån ska en säkerhetsrapport upprättas samt ges in till länsstyrelsen. Nu aktuellt bolag har verksamhet som tillhör den högre kravnivån och rapporten har getts in till länsstyrelsen.

I 9 § Sevesoförordningen finns regler om vad en säkerhetsrapport ska innehålla, rapporten ska dessutom innehålla de uppgifter och den information som framgår av bilaga 3 till förordningen.

Av 9 § 3 stycket Sevesoförordningen framgår bl.a. krav på att säkerhetsrapporten ska ses över regelbundet, dock minst vart femte år, och vid behov uppdateras. Säkerhetsrapporten ska alltid uppdateras efter en allvarlig kemikalieolycka och innan en ändring genomförs i en verksamhet som väsentligt kan påverka faran för allvarliga kemikalieolyckor. En uppdaterad säkerhetsrapport ska ges in till länsstyrelsen så snart den har färdigställts.

I bilaga 3 till Sevesoförordningen finns en omfattande listning av det minimum av uppgifter och information som ska beaktas i säkerhetsrapporten. De krav på detaljer som finns hade viss motsvarighet i den tidigare Sevesoförordningen (1993:382) och i Räddningsverkets föreskrift (SRVFS 2005:2). Kravet på detaljerade uppgifter är således inte nytt i den nu gällande Sevesoförordningen.

Frågan om säkerhetsrapportens detaljeringsgrad har även tidigare bedömts av Miljööverdomstolen i avgörandet MÖD 2002:74. I domen uttalades avslutningsvis följande. ”Avslutningsvis vill Miljööverdomstolen framhålla att arbetet med att identifiera och förebygga risker inte kan göras en gång för alla utan måste pågå kontinuerligt, vilket också är Sevesolagens intention. Med hänvisning till vad som nu har anförts skall länsstyrelsens överklagande avslås.”

Av nu i målet ingiven säkerhetsrapport återfinns i huvudsak de punkter som anges i bilaga 3 till Sevesoförordningen. Innehållet har sedan förstärkts genom av bolaget i målet ingiven komplettering med grovriskanalys. Mark- och miljödomstolen gör i likhet med vad som gjordes i MÖD 2002:74 bedömningen att arbetet med att identifiera och förebygga risker inte kan göras en gång för alla utan måste pågå kontinuerligt.

Det ska vidare konstateras att anläggningen står under tillsyn av länsstyrelsen enligt reglerna i Sevesoförordningen. Av reglerna framgår att förnyad tillsyn ska genomföras inom sex månader om länsstyrelsen upptäckt allvarlig brist. Länsstyrelsen har utfört tillsyn men har inte i målet påstått att det uppstått allvarlig brist. De krav länsstyrelsen nu för fram i tillståndsprovningen torde därmed inte vara påkallade av faktiska brister i säkerhetsarbetet utan mer av formaliaskäl.

Domstolen bedömer utöver vad som framgår ovan att bolaget har använt vedertagen metodik vid upprättande av säkerhetsrapporten, att de har redovisat de allvarligaste tänkbara skadehändelserna utifrån genomförda riskanalyser som har med sökt verksamhet att göra och att allmänheten har haft möjlighet att få information, bl.a. genom det samrådsmöte som bolaget bjöd in till, om dessa händelser samt vilka skadebegränsande åtgärder som avses vidtas.

Den säkerhetsrapport, inklusive kompletteringar, som getts in i målet bedöms som tillräcklig för tillståndsprovningen. Domstolen återkommer nedan till frågan om det ska ges sådan delegation till tillsynsmyndighet avseende ytterligare villkor som MSB föreslagit och bolaget accepterat.

Ansökan ska inte avvisas på det grunder länsstyrelsen fört fram, länsstyrelsens avvisningsyrkande ska avslås.

Tillämpliga bestämmelser

Ansökan kom in till domstolen den 21 december 2018. I fråga om miljö kvalitetsnormer för vatten m.m. framgår av övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1407)

om ändring i miljöbalken att äldre bestämmelser gäller vid prövning av mål och ärenden som inletts före den 1 januari 2019. Miljöbalkens bestämmelser ska därför i dessa delar tillämpas i den lydelse som gällde före den 1 januari 2019.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen instämmer i Perstorp Specialty Chemicals AB:s bedömning av miljöeffekterna för den sökta verksamheten, dvs. att den huvudsakliga miljöpåverkan från befintlig respektive sökt verksamhet utgörs av utsläpp till luft, utsläpp till vatten, energianvändning, buller samt risker från hantering och lagring av kemiska produkter och avfall.

Länsstyrelsen har framfört att bolaget i ansökan har föreslagit villkor som bolaget i dagsläget inte kan innehålla och därför har länsstyrelsen ansett att det med anledning av detta inte går att bedöma verksamhetens miljöpåverkan fullt ut.

Mark- och miljödomstolen bedömer, utifrån vad som redovisats i den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen (inkl. ingivna kompletteringar), att miljöeffekterna för den sökta verksamheten har beskrivits tillräckligt väl och att beskrivningen därmed uppfyller kraven på en sådan beskrivning i enlighet med 6 kap. miljöbalken. Den specifika miljöbedömningen kan därför slutföras.

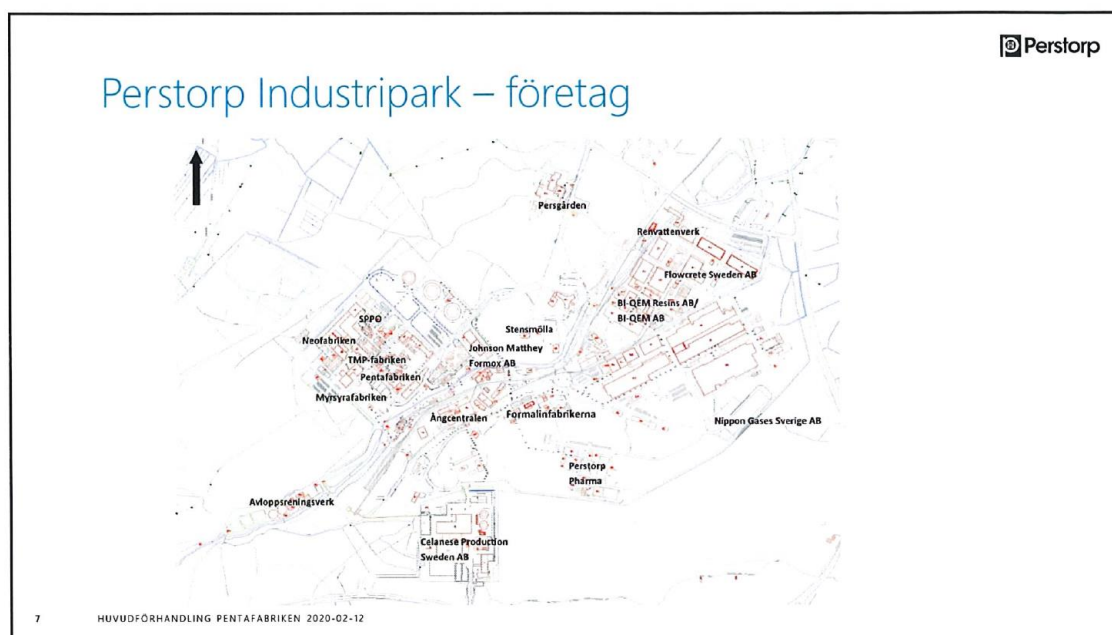
Ansökans avgränsning

Perstorps Industripark är ett större industriområde som rymmer ett antal anläggningar som drivs av Perstorp Specialty Chemicals Aktiebolag och ett antal anläggningar som drivs av andra huvudmän. Av bolagets redovisning i målet framgår att nedanstående verksamheter bedrivs inom industriparken.

Perstorp Specialty Chemicals Aktiebolag	Andra verksamhetsutövare
Pentafabriken	Johnson & Matthey Formox AB
Formalinfabrikerna	Celanese Production Sweden AB
TMP-fabriken	BI-QEM Resins AB
Neo-fabriken	BI-QEM AB

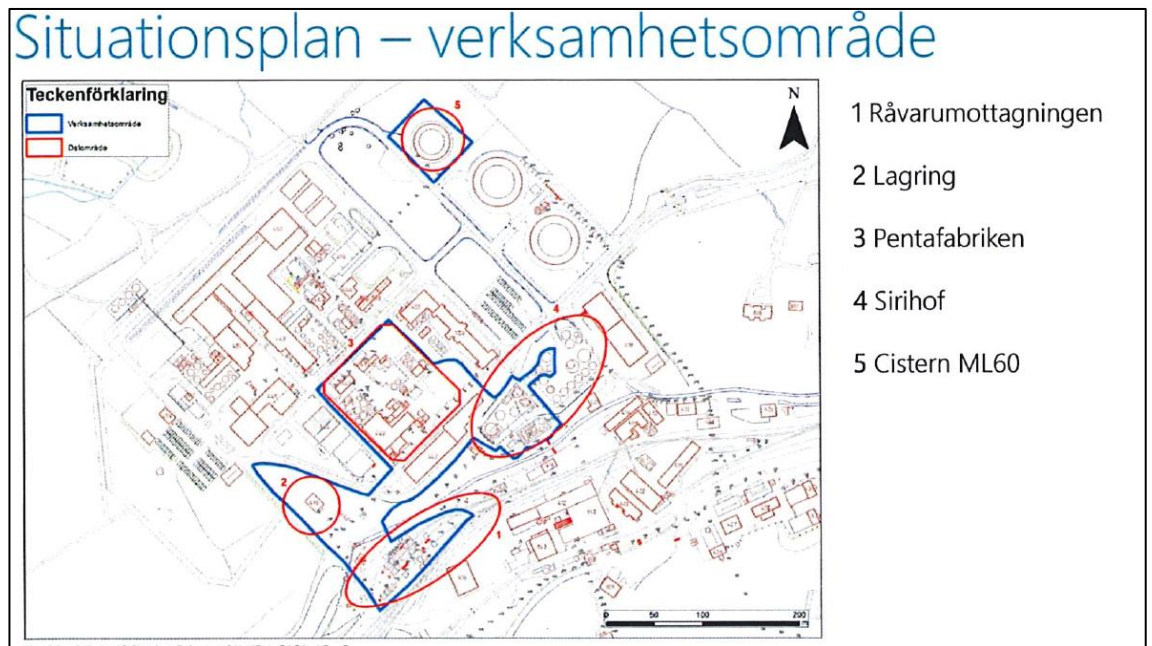
Allyeterfabriken	Flowcrete Sweden AB
MP-anläggningen	Nippon Gases Sverige AB
Myrsyrafabriken	
Ångcentral	
Avloppsreningsverk/renvattenverk	
Avfallshantering	

Anläggningarna i Perstorps Industripark har ett geografiskt samband, levererar i vissa fall produkter till varandra och är tekniskt sammankopplade bl.a., genom gemensamt råvattenintag och gemensamt avloppsreningsverk. Anläggningarna får sägas ha ett tekniskt samband med varandra och störningsmässigt kunna påverka samma område. Säkerhetsmässigt har området hanterats i en gemensam säkerhetsrapport enligt Sevesolagstiftningen. Perstorps Industripark framgår av nedanstående bild.

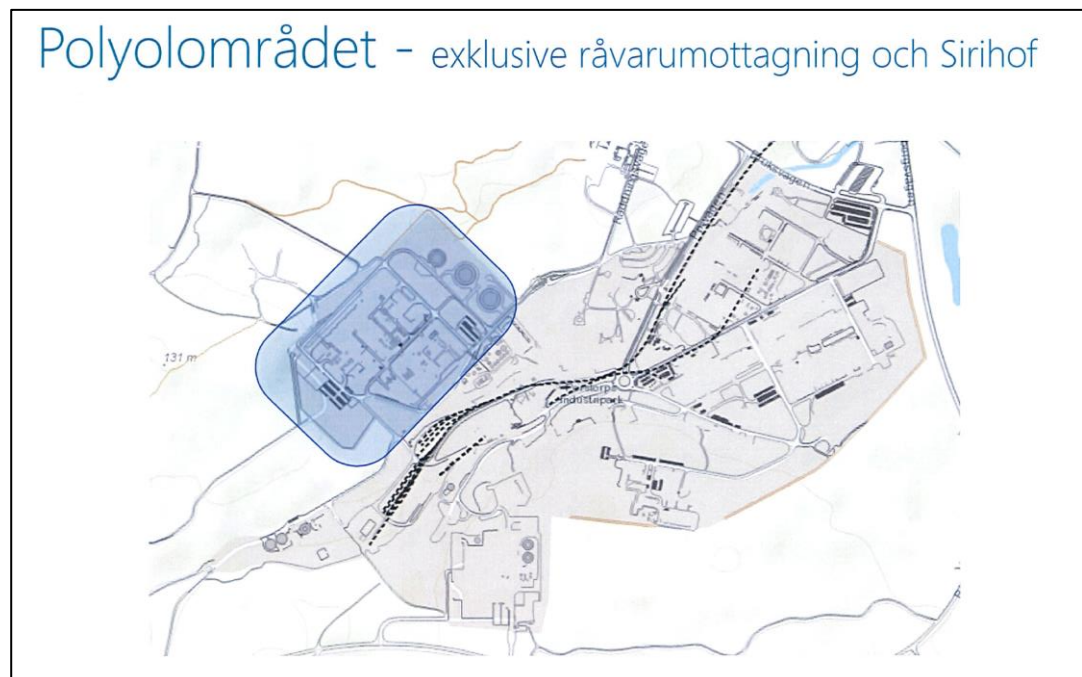
Figur 4 Perstorps Industripark

Nu aktuell ansökan avser bara en del av verksamheten inom Perstorps Industripark och då belägen i områdets västra del nämligen pentafabriken inklusive råvarumottagning och Sirihof m.m. preciserat enligt nedanstående bild.

Figur 5 Översiktskarta över pentafabrikens verksamhetsområde (markerat i blått) och delområdena (i rött), (är samma som figur 3)

Bolaget har i ansökan uppgett att verksamheten i allt väsentligt ska fortgå som idag och om det krävs utökad yta för tillkommande utrustning ska den placeras i närområdet vilket preciserats till polyolområdet enligt nedanstående bild.

Figur 6 Polyolområdet

Den nu ansökta verksamheten utgör endast en del av ett större industrikomplex. Som utgångspunkt ska verksamheter med samma huvudman som har tekniskt samband och kan störa samma omgivning prövas samordnat. Historiskt sett har anläggningarna inom Perstorps Industripark prövats var för sig och inte som en samlad prövning av hela parken. En samlad prövning har vidare stött på hinder eftersom anläggningarna har olika huvudmän och då hade haft olika sökanden. Att en ansökan enligt miljöbalken inte behöver ha samma avgränsning som en säkerhetsrapport enligt Sevesolagstiftningen framgår av Miljööverdomstolens avgörande MÖD 2007:20.

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att den avgränsning som sökanden valt kan anses som smalt avgränsad i förhållande till all verksamhet som bedrivs av sökanden inom hela Perstorps Industripark. Mot bakgrund av hur omfattande verksamheten inom Industriparken är och att sökanden nu valt att avgränsa ansökan på det sätt som redovisats ovan bedömer domstolen att sökanden har rätt att få ansökan prövad enligt miljöbalken med vald avgränsning.

Tillståndets omfattning

Som redovisats ovan bedrivs verksamheten vid fem olika platser inom industriparken, företrädesvis inom polyolområdet där även pentafabriken är lokaliserad. Mark- och miljödomstolen anser att verksamheten i huvudsak ska begränsas geografiskt av det i ansökan redovisade och utpekade verksamhetsområdet, se figur 3 (sid 22). Sökanden har i ansökan uppgett att verksamheten i allt väsentligt ska fortgå som idag och om det krävs utökad yta för tillkommande utrustning ska den placeras i närområdet vilket bolaget preciserats till polyolområdet. Mark- och miljödomstolen kan se fördelar med att bolaget kan flytta eller tillföra viss utrustning inom polyolområdet, under förutsättning att det gäller sådan verksamhet/utrustning som beskrivits i ansökan. Det kan t.ex. finnas behov att flytta eller tillföra utrustning eller anläggningsdelar för att begränsa den totala riskbilden för området eller för att åstadkomma bättre processflöden. Bolaget bör dock innan sådana ändringar vidtas samråda med tillsynsmyndigheten. Domstolen anser att det är viktigt att det är klart och tydligt för

såväl bolaget som tillsynsmyndigheten vilka anläggningsdelar som tillhör vilket bolag och vilket bolag som därmed har det yttersta ansvaret för den verksamhet som bedrivs.

Det framgår vidare av 4 § förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll att det ska finnas en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten. En sådan dokumentation bidrar till överskådligheten.

Produktionsmässigt innebär den i domslutet tillståndsgivna omfattningen en lägre produktionskapacitet vid penta fabriken än den som nu gällande tillstånd innebär. Det som tillkommer i och med denna dom är dock inte minst lagringen av kemiska produkter. Domstolen finner sammanfattningsvis att omfattningen av verksamheten är tillräckligt tydlig och uppföljningsbar.

Tillåtlighet

Av 2 kap. 3 § framgår att alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Av 2 kap. 6 § miljöbalken framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Av andra stycket samma bestämmelse framgår att vid tillståndsprovning enligt 9 kap. miljöbalken ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- och vattenområden. Vidare framgår av tredje stycket att ett tillstånd får inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen.

Av ansökan framgår att verksamheten är belägen inom polyolområdet inom den västra delen av Perstorps Industripark. Industriparken begränsas av en 500 meter bred skyddszon, skogsmark. Närmaste bostadsområde ligger på ett avstånd av cirka 800 – 1 000 meter från penta fabriken. Sökt verksamhet strider vare sig mot den nyss antagna översiktsplanen, ÖP 2030, eller gällande detaljplan för området. Industriparken är i detaljplanen avsatt för industriändamål. Tillverkning av penta har skett på den sökta platsen sedan andra hälften av 1960-talet och verksamheten avses i stort bedrivas på samma sätt som nu gällande tillstånd medger (ansökan avser t.o.m. en lägre omfattning på produktionen än vad nuvarande tillstånd medger). Den ansökta råvaruhanteringen har även den funnits på platsen sedan tidigare. Ansökt verksamhet bedöms inte påverka några utpekade riksintressen, Natura 2000-områden eller andra områden med utpekad skydd. Den sökta verksamheten bedöms inte heller resultera i någon tydlig påverkan på den sedan tidigare identifierade riskbildden.

Baserat på de utredningar som ingått i nu aktuell ansökan och med den ansökta omfattningen av verksamheten konstaterar mark- och miljödomstolen att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet för den miljöfarliga verksamheten med hänsyn till de bestämmelser som domstolen har att beakta avseende de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap.

Mark- och miljödomstolen bedömer även att möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna inte försämras med ansökt verksamhet och med de av bolaget föreslagna skyddsåtgärderna. Frågan om bästa tänkbara omhändertagande av släckvatten från råvarumottagningen sätts dock på provtid för att utredas ytterligare. Se vidare under rubriken Uppskjutna frågor.

Vidare konstaterar mark- och miljödomstolen och som tidigare anförts att bolaget inlämnat en säkerhetsrapport för hela industriparksområdet där sökt verksamhet ingår. Därmed kan en integrerad bedömning av säkerhetsfrågorna ske i miljöprov-

ningen enligt 9 kap. miljöbalken för den sökta verksamheten. Mark- och miljödomstolen bedömer att verksamheten uppfyller kraven enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Sammanfattningsvis anser mark- och miljödomstolen att den sökta miljöfarliga verksamheten är tillåtlig och tillstånd kan därför meddelas. Villkor föreskrivs utifrån det behov av reglering som mark- och miljödomstolen anser påkallat för att begränsa påverkan på människors hälsa och miljön, se nedan.

IED-verksamhet

Sökandens anläggning utgör en industriutsläppsverksamhet enligt industriutsläppsförordningen (2013:250).

EU:s Reference Document on Best Available Techniques (BAT) avseende Rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW BAT – offentliggjordes 2016-06-09) samt avseende Produktion av organiska högvolymerkemikalier (LVOC BAT – offentliggjordes 2017-12-07) har ingått i underlaget för mark- och miljödomstolens bedömningar.

Domstolen erinrar om att BAT-slutsatserna ska följas senast fyra år efter det att slutsatserna för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten har offentliggjorts.

Utöver en redovisning av gällande BAT-slutsatser har bolaget bifogat en statusrapport till ansökan, i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. 24 § industriutsläppsförordningen (2013:250). Även statusrapporten har legat till grund för domstolens bedömning huruvida ansökan kan ha ansetts komplett.

Villkor för verksamheten

Ett allmänt villkor bör föreskrivas enligt praxis (*villkor nr 1*). Genom detta blir sökanden bl.a. bundet vid de åtaganden om skyddsåtgärder m.m. som de gjort i målet.

Ett villkor föreskrivs i enlighet med sökandens förslag till villkor vad avser utformning av lossnings- och lastningsplatser (*villkor nr 2*). Domstolen kan instämma i det som länsstyrelsen framfört att samtliga platser bör redan när tillståndet tas i anspråk uppfylla kravet men domstolen ser det ändå som positivt att bolaget inom en snar framtid uppfyller villkoret för samtliga platser så att påverkan på miljön vid ett eventuellt utsläpp blir minimal.

Utöver ovanstående villkor som avser skyddsåtgärder för lossning och lastning är de skyddsåtgärder som framgår av bolagets förslag till villkor vid förvaring av kemiska produkter och avfall även av stor vikt, inte minst med beaktande av den hantering som ingår i den sökta verksamheten. Mark- och miljödomstolen finner dock i likhet med länsstyrelsen att kravnivån för invallningar bör vara högre än den bolaget föreslagit. Invallningar bör inte bara rymma den största behållarens volym utan även till viss del övriga behållares volym utifrån vad som kan anses skäligt. Detta för att undvika överfyllnad av invallning vid eventuella större läckage eller tankhavrier, vilket i annat fall skulle kunna innebära utsläpp till recipienten Ybbarpsån eller förvärra föroreningsituationen vid anläggningen i mark och grundvatten. Domstolen anser dock att sökanden bör ges en rimlig tid att åstadkomma dessa förbättringar och ger därför bolaget cirka fem år på sig att efterkomma den delen av villkoret. Villkor föreskrivs därför enligt vad som framgår av domslutet (*villkor nr 3*).

Av handlingarna i målet och utifrån vad som framfördes av sökanden vid huvudförhandlingen framgår att flödesbelastningen från ansökt verksamhet likväl som belastningen av organiska ämnen i relation till övriga verksamheter inom industriparken utgör en betydande andel av det avloppsvatten som tillförs det industrigemensamma avloppsreningsverket (ca 20-30 %). Eftersom verkets syfte är att omhänderta industriellt avloppsvatten kan det finnas en fördel att tillföra olika utsläpp med olika andelar beroende på vad som släpps ut. Ett utsläpp bestående av lättnedbrytbart organiskt material samkörs med fördel till exempel med ett utsläpp innehållandes ammonium för att nå en så god reningsgrad som möjligt av respektive förorening. Domstolen instämmer därför i bolagets bedömning att det är upp till avloppsreningsverket i gemenskap med anslutna verksamheter att se till att bästa möjliga

rening kan ske vid reningsverket utan att äventyra avloppsreningsverkets i dom fastställda villkor.

Bolaget har vidare visat på att den belastning som ansökt verksamhet medför kan hanteras inom avloppsreningsverkets tillståndgivna förutsättningar vilka framgår bl.a. av mark- och miljödomstolens dom den 25 juli 2013 i mål M 1222-12, Mark- och miljööverdomstolens dom den 29 oktober 2014 i mål M 7843-13 och mark- och miljödomstolens dom den 9 maj 2018 i mål M 1222-12. I praktiken kan dock krav komma ställas på att nu ansökt verksamhet behöver förbehandla eller minimera flödena från verksamheten i det fall reningsverket inte skulle ha den marginal som råder idag. Något som domstolen har uppfattat att bolaget är väl medvetet om.

Mark- och miljödomstolen finner därför, trots att villkoret (*villkor nr 4*) till viss del kan anses något oprecist, som lämpligt utifrån de förhållanden som råder inom industriparken. Det ska därvid beaktas att det enligt 6 § förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll finns skyldighet att fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt, samt dokumentera resultatet. I den skyldigheten ingår att bedöma risker som kan påverka reningsverkets funktion.

Domstolen finner dock, till skillnad från bolaget, att mängden koppar som tillförs från den regenereringsvätska (kondensat från jonbytare) som uppstår inom verksamheten inte tillför något vad gäller reningen vid avloppsreningsverket utan snarare innebär en belastning som i förlängningen drabbar recipienten (företrädesvis sedimenten). Av det skälet anser domstolen att frågan om rening av sådant vatten vid källan bör utredas under en provotid (se rubrik Uppskjutna frågor).

Utsläpp av dagvatten hanteras gemensamt inom industriparken där en detaljerad utredning pågår och beräknas vara klar under 2020. Domstolen förutsätter att alla verksamheter inom industriparken aktivt medverkar i denna utredning och vidtar de åtgärder som respektive anläggning kan behöva vidta för att minska det samlade utsläppet via dagvattnet.

Vad avser användning av släckskum innehållandes fluor bör bolaget snarast möjligt byta ut detta till flourfritt bionedbrytbart skum. Villkor föreskrivs dock enligt bolagets förslag för att ge sökanden erforderlig tid till utbyte (*villkor nr 5*).

Villkor föreskrivs även för uppsamling av släckvatten (*villkor nr 6*). Då det inte presenterats en lösning för råvarumottagningen anser domstolen i likhet med MSB att frågan bör utredas under en provotid.

Ett villkor för stoft sätts även utifrån bolagets förslag och i enlighet med vad som framgår av domslutet (*villkor nr 7*).

Vad avser buller har bolaget i handlingarna och vid huvudförhandlingen visat att de i villkor föreslagna bullernivåerna kan innehållas vid närmaste bostäder. Villkoret föreskrivs i huvudsaklig överensstämmelse med bolagets förslag (*villkor nr 8*).

Dock anser domstolen att ekvivalentvärdena ska beräknas för faktisk drifttid.

De huvudsakliga riskerna och konsekvenserna vid olyckor i verksamheten har beskrivits och bedömts i säkerhetsrapporten för sökt verksamhet. Av säkerhetsrapporten framgår utöver olika olycksscenarior även vilka skadeförebyggande åtgärder som bolaget vidtagit för att minimera effekten av en eventuell olycka. Bolaget har i ansökan även redovisat ett antal förbättringsprojekt som avses genomföras inom de närmsta åren. Dessa projekt kommer enligt bolaget att detaljprojekteras i samband med expansionen. Med anledning av de planerade projekten anser mark- och miljödomstolen att bolaget i god tid innan några ändringar vidtas förnyar bolagets riskanalyser samt uppdaterar säkerhetsrapporten utifrån det underlag som framkommer vid detaljprojekteringen och ger in detta till tillsynsmyndigheten. Detta i enlighet med villkor 9 i domslutet. Domstolen anser vidare att frågan om att föreskriva ytterligare villkor bör delegeras till tillsynsmyndigheten, se mer under rubriken Delegation.

Det föreskrivs även ett villkor om att ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten (*villkor nr 10*). Allt i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Vad avser nedläggning av verksamheten föreskriver domstolen ett villkor som i huvudsak har samma innebörd som bolagets förslag till villkor (*villkor nr 11*). Av den avvecklingsplan som ska ges in till tillsynsmyndigheten ska bl.a. framgå det som bolaget anger i sitt förslag till villkor, dvs. hur lagrade kemiska produkter och farligt avfall ska omhändertas samt hur efterbehandling av de markföroreningar som verksamheten kan ha gett upphov till ska gå till.

Delegation

D1. För att möjliggöra för ytterligare villkor vad avser skadeförebyggande åtgärder, utöver de villkor som framgår av denna deldom, bör tillsynsmyndigheten ges möjlighet att föreskriva de villkor som kan föranledas av de förbättringsprojekt/åtgärder som bolaget planerar och som har bäring på riskbilden vid verksamheten. Domstolen anser i likhet med vad MSB framfört och utifrån vad sökanden godtagit att denna delegation väl hanterar de situationer som kan komma att uppstå vid detaljprojekteringen av planerade åtgärder. Domstolen finner till skillnad från länsstyrelsen att en sådan delegation dessutom ryms inom vad som framgår av bestämmelserna i 22 kap. 25 § miljöbalken.

Domstolen erinrar även om vad som framgår av 20 § lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Där anges bl.a. att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs.

Uppskjutna frågor och provisorisk föreskrift

Utsläpp av VOC

Mark- och miljödomstolen anser i likhet med vad bolaget har yrkat att frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp av VOC kan sättas under en prøvotid. Under utredningstiden ska bolaget genomföra mätningar och uppföljning i enlighet med vad som framgår av domslutet, såväl U1 som U2. Domstolen anser att prøvotiden U2 är i linje med vad som framgår av BAT-slutsats 15 i CWW. Redovisning ska ske inom två år från att tillståndet tagits i anspråk.

Under tiden, till dess domstolen beslutat om något annat, ska den provisoriska föreskriften P1 gälla för de samlade utsläppen av VOC från utsläppspunkterna PEL40, PEL41, PEL42 och PEL43. Domstolen finner ingen anledning att föreskriva någon provisorisk föreskrift för utsläpp av VOC från restmetanoltanken V-69.

Utsläpp av vatten

Mark- och miljödomstolen anser att det är två frågor som har bäring på utsläpp till vatten som det i dagsläget inte går att fastställa slutliga villkor för. Den första frågan (U3) gäller att finna lösningar för att tillse att villkor 6 uppfylls för all verksamhet. Bolaget har angett försvarande förutsättningar för råvarumottagningen, bl.a. att där förekommer föroreningar i marken och att det är svårt av utrymmesskäl. Beaktat de effekter som kan uppstå i miljön finner domstolen det synnerligen angeläget att all verksamhet kan innehålla villkor 6. Domstolen anser att släckvattenhanteringen vid råvarumottagningen kan sättas på en provotid med krav på redovisning till domstolen senast innan utgången av 2020, i enlighet med MSBs förslag och som bolaget accepterat.

Vad avser utredningsvillkor 4 (U4) är det som domstolen påtalat ovan bättre att finna lösningar vid källan än längre nedströms. Domstolen finner här att en provotid om två år är lämpligt, vilket ger bolaget gott om tid att utreda frågan. Bolaget bör se över olika alternativa omhändertaganden samt kostnadsuppskatta dessa.

Igångsättningstid

Av 22 kap. 25 § miljöbalken framgår att för tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska anges den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång. Bolaget har ursprungligen föreslagit en igångsättningstid men har under huvudförhandlingen ifrågasatt om det behövs någon igångsättningstid.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det enligt ovan nämnt lagrum finns krav på att ange igångsättningstid och instämmer därvid i bolagets ursprungliga förslag att

igångsättningstiden ska sättas till den 31 december 2025. Av 24 kap. 2 § miljöbalken framgår förutsättningarna för när tillståndet förfaller för det fall att verksamheten inte satts igång inom angiven tid.

Ianspråktagande och upphävande av nu gällande tillstånd

Mark- och miljödomstolen finner i likhet med vad sökanden har yrkat att nu gällande tillstånd ska upphöra att gälla när detta tillstånd tas i anspråk i enlighet med vad som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD- 01)

Överklagande senast den 29 april 2020.

Peter Ardö

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell samt de särskilda ledamöterna Börje Andersson och StenInge Arnesson.